This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

LP
26
427

Lp 26. 427.

Bd. Oct., 1882.

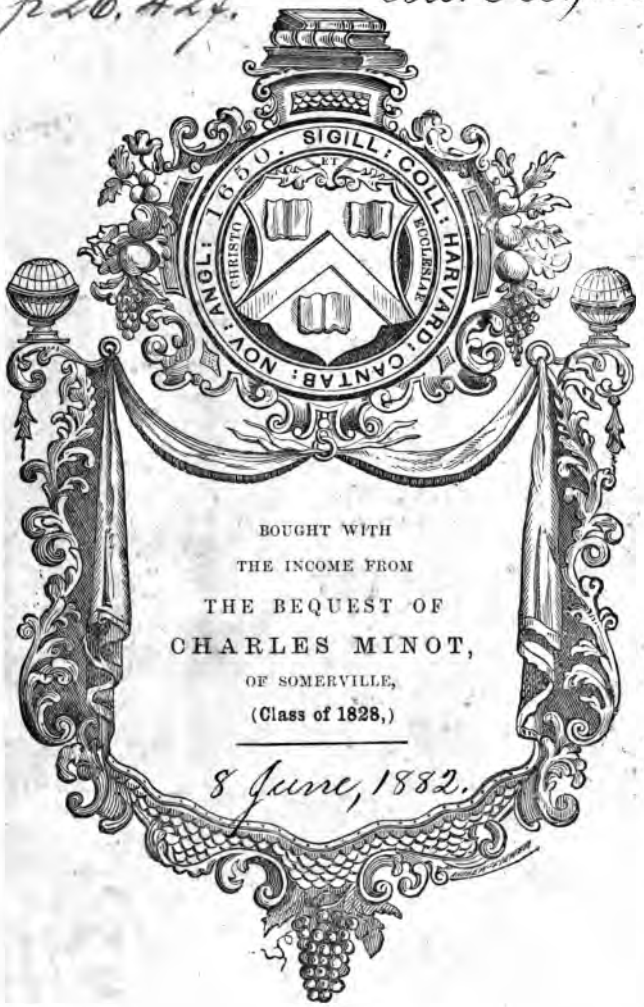

BOUGHT WITH
THE INCOME FROM
THE BEQUEST OF
CHARLES MINOT,
OF SOMERVILLE,
(Class of 1828,)

8 June, 1882.

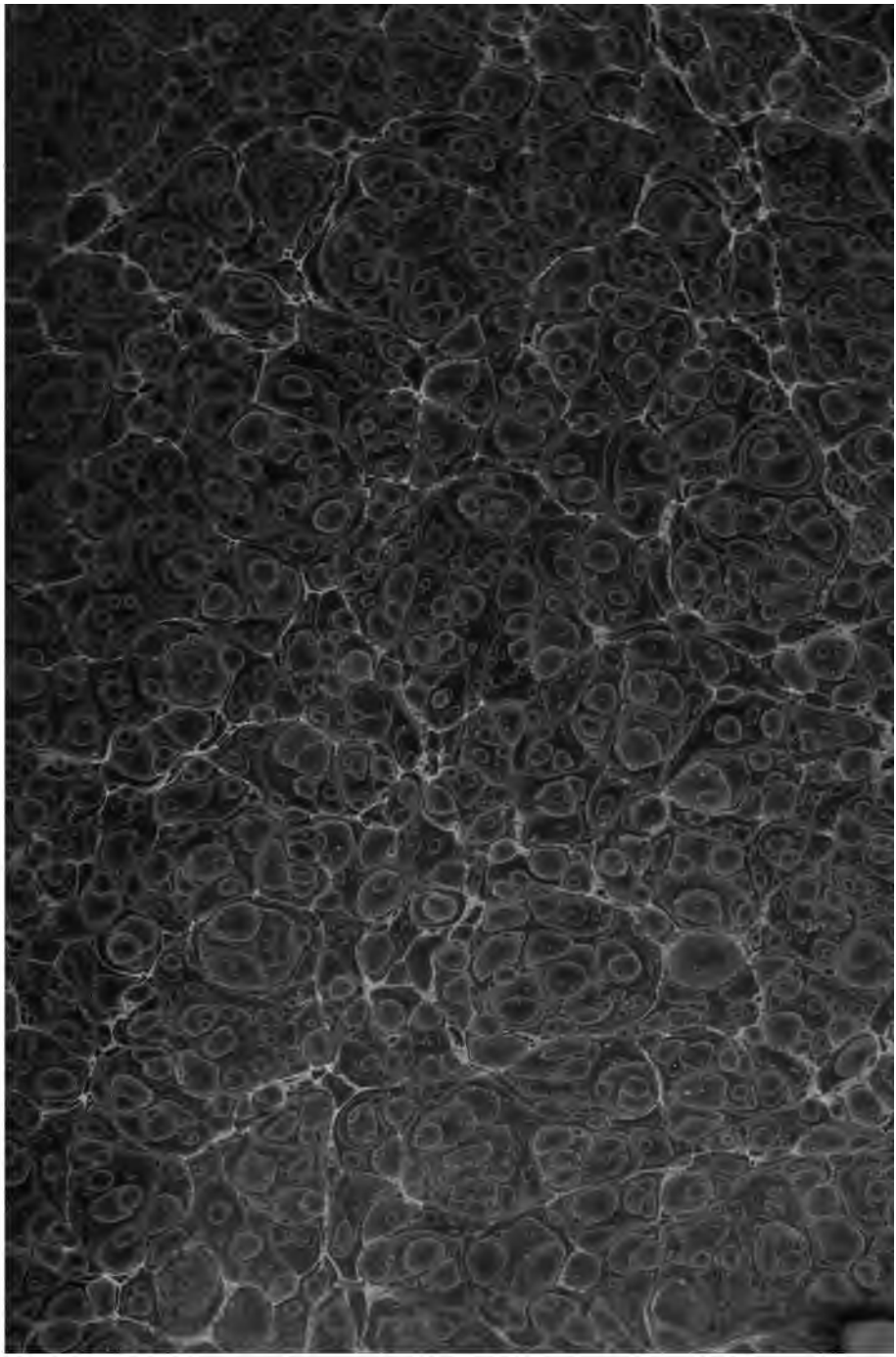

Titus Maccius

T. MACCI PLAVTI

MOSTELLARIA

EDIDIT

(Elsens) SOPHUS BUGGE

Plautus's

Spøgelse-Komedie

overſat

af

Fr. Gjertsen

Kriſtiania

P. T. Mallings Boghandel

1873

Lp26427

JUN 8 1882

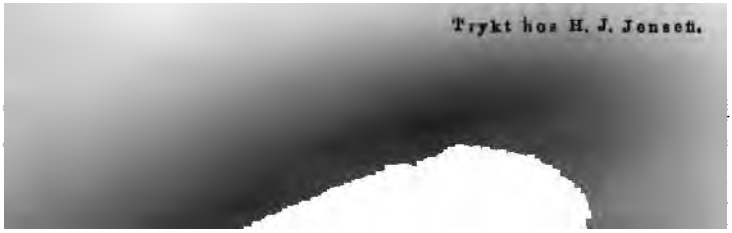

Til

Professor L. C. M. Aubert

paa hans 66de Fødselsdag

den 30te Marts 1873

med Høiagtelse og Taknemlighed

Sophus Bugge Fr. Hjertsen

Lp 26.42

JUN 8 1882

Trykt hos H. J. Jensen.

Til

Professor L. C. M. Aubert

paa hans 66de Fødselsdag

den 30te Marts 1873

med Høiagtelse og Taknemlighed

Sophus Bugge Fr. Hjertsen

T·MACCI·PLAVTI

MOSTELLARIA

GRAECA PHASMA

ARGVMENTVM.

*M*anumísit emptos súos amores Phílolaches,
*O*mnémque apsente rém suo apsumít patre.
*S*enem, út reuenit, lúdificatur Tránio:
*T*erríf ica monstra dícit fieri in aédibus,
*E*t índe pridem [esse] émigratum. intéruenit
*L*ucrípeta faenus faénerator póstulans,
*L*udúsque rursum fít senex: nam mútuom
*A*ccéptum dicit pígnus emptis aédibus.
*R*equírit quae sint: aít uicini próxumi.
*I*nspéctat illas: póst se derisúm dolet,
*A*b súi sodale gnáti exoratúr tamen.

PERSONAE:

TRANIO SERVOS
GRVMIO SERVOS
PHILOLACHES ADVLESCENS
PHILEMATIVM MERETRIX
SCAPHA ANCILLA
CALLIDAMATES ADVLESCENS
DELPHIVM MERETRIX
PVERI
THEOPROPIDES SENEX
PEDISEQVI
MISARGVRIDES DANISTA
SIMO SENEX
PHANISCVS ADVORSITOR
ADVORSITOR
LORARII.

Plautus's

Spøgelse-Komedie.

Personerne:

Theoprópides, gammel Borger i Athen.
Philólaches, hans Søn.
Callidamátes, Ph.s Ven.
Simo, Theopropides's Nabo.
Misargýrides, Aagerkarl.
Tranio, Træl hos Theopropides.
Grumio, Træl paa Theopropides's Gods.
Phaniscus, Træl hos Callidamates.
En anden Træl hos Samme.
Philemátium, Philolaches's Elskede.
Délphium, Callidamates's Elskede.
Scapha, Pige hos Philematium.
Smaadrenge.
Trælle.
Prygleknegte.

Handlingen foregaar i Athen.

ACTVS I.

GRVMIO. TRANIO.

GR. Exi é colina sís foras, mastígia,
Qui mi ínter patinas éxibes argútias.
Egrédere, erilis pérnicies, ex aédibus.
Ego pól te ruri, sí uiuam, ulciscár probe.
Exi ínquam, nidor, é colina. quíd lates?
TR. Quid tíbi, malum, hic ante aédis clamitátiost?
An rúri censes te ésse? apscéde ab aédibus.
Abi rús: abi dierécte. apscede ab iánua.
Em: hocíne uolebas?
GR. Périi. quór me uérberas?
TR. Quia tú uis.
GR. Patiar. síne modo áduenidt senex:
Sine módo uenire sáluom, quem apsentém comes.
TR. Nec uéri simile lóquere nec uerúm, frutex:
Comésse quemquam ut quísquam apsentem póssiet?
GR. Tu urbánus uero scúrra, deliciaé popli,
Rus míhi tu obiectas? sáne hoc credo, Tránio,
Quod te ín pistrinum scís actutum trádier.
Cis hércle paucas témpestates, Tránio,
Augébis ruri número, génus ferrátile;
Nunc, dúm tibi lúbet licétque, pota, pérde rem,
Corrúmpe erilem [fílium] adulescéntulum:

Første Akt.

Første Scene.

Grumio. Tranio.

Gr. Kom ud af Kjøkkenet, Kjæppeslider, er Du snil!
Som mellem Fadene øver der dit Vid paa mig,
Vor unge Herres Fordærv, kom frem af Huset ud!
Om jeg lever, skal minsandt du faa paa Landet Stryg!
Kom ud, siger jeg, din Fadeslikker! Hvorfor i Skjul?

Tr. Saa for en Ulykke! Hvad skal den Skraalen til?
Du tror dig nok paa Landet end? Fra Huset bort!
Reis hjem paa Landet lige lukt! Fra Døren væk!
Saa! (prygler ham) Er det det, du vil?

Gr. Au, au, hvi slaar du mig?

Tr. Du vil det jo.

Gr. Naa, naa, lad os blot faa Gubben hjem
I god Behold, ham, du æder op i fremmed Land.

Tr. Hvorlidet rimeligt og sandt, o Bondeknold!
Som jeg vel kunde æde En i fremmed Land?

Gr. Nei hør den Gadelaps fra Byen! Pøbelfryd!
Du næsekaster mig Landet? Jeg tænker, Tranio,
Du ser dig alt paa Veien vist, hvor Møllen gaar.
Om føie Tid du skal minsandt faa se,
Du der gir jernbeslagne Slægt en Tilvæxt skjøn.
Nu, mens det gaar an, og det smager, saa drik og ød!
Fordærv din egen Herres ganske unge Søn;

Diés noctisque bíbite, pergraecámini:
Amícas émite, líberáte: páscite
Parasítos: opsonáte pollūcíbiliter.
Haecíne mandauit tíbi, quom peregre hinc ít, senex?
Hocíne modo hic rem cúratam offendét suam?
Hocíne boni esse offícium serui exístumas,
Vt erí sui corrúmpat et rem et fílium?
Nam ego illúm corruptum dúco, quom his factís studet.
Quo némo adaeque iúuentute éx omni Áttica
Antehác est habitus párcus nec magis cóntinens,
Is núnc in aliam pártem palmam póssidet.
Virtúte id factumst túa et magisterió tuo.
TR. Quid tíbi, malum, me, aut quíd ego agam, curátiost?
An rúri quaeso nón sunt quos curés boues?
Lubét potare, amáre, scorta dúcere:
Mei térgi facio haec, nón tui fidúcia.
GR. Quam cónfidenter lóquitur.
TR. At te Iúppiter
Dique ómnes perdant: fú, oboluisti álium
Germána inluuies, rúllus, hircus, hára suis,
Canés capro commíxta.
GR. Quid uis fíeri?
Non ómnes possunt ólere unguenta exótica,
Si tú oles, neque supérbe cum ero accúmbere
Neque tám facetis, quám tu uiuis, uíctibus.
Tu tíbi istos habeas túrtures, piscís, auis:
Sine me áliatum fúngi fortunás meas.
Tu fórtunatu's, égo miser: patiúnda sunt.
Meúm bonum me, té tuom maneát malum.
TR. Quasi ínuidere mi hóc uidere, Grúmio,
Quia míhi benest et tíbi malest. digníssumumst.
Decét me amare et té bubulcitárier,
Me uíctitare púlcre, te miserís modis.

Ja, ſvir I kun ved Nat og Dag, hold Gjæſtebud,
Kjøb Friller, kjøb dem fri, fød op den hele Sværm
Af Snyltegjæſter. Ved Alt, hvad lækkert findes kan.
Det var jo det, han ſagde, Gubben, da han drog?
Og paa ſlig Vis han Sit vil finde vel forvart.
Det, tror du, er den gode Tjeners Gjerning viſt
At ødelægge Herrens Søn og Herrens Gods!
For ødelagt jeg tror nok ham, ſom øver Sligt.
Som han, af al den Ungdom her i Attika,
Var Ingen ſparſom eller nøiſom — ja tilforn.
Han vinder nu paa modſat Bane ſin Seiers-pris.
Ja, det er din Bedrift, og din er Ledelſen.

Tr. Hvad Fanden rager det dig, mig ſelv og hvad jeg gjør?
Er kanſke paa Landet ei de, du ſteller, Kjørene?
Mig huer Drik og Kjærlighed og Tøſejagt.
Det er min Ryg og ikke din, jeg regner paa.

Gr. Nei, nei, hør blot, hvor fræk!

Tr. Saa gid da Juppiter
Og alle Guder ſlaa dig! Uf, for Hvidløgsſtank,
Og ægte Møg, du Bonde, Saabuk, Griſehus!
Du Blanding af en Tiſpe og en Buk.

Gr. Hvad ſaa?
Af udenlandſke Røgelſer ei Alle kan
Som du ha' Lugt, og høit tilbords med Herren ſelv
Ei heller bænkes i et Herreliv ſom du.
Behold de Turteldver, Fiſke, Fuglevildt!
Lad mig ſom Hvidløgsæder bære egen Lod.
Du har det godt, jeg uſelt, Saadant bæres maa.
Mig venter noget Godt, dig times vil alt Ondt.

Tr. Du ſynes mig misundelig, min Grumio,
Fordi jeg har det godt og du det ſurt — ret ſaa,
Mig bør at elſke, dig at traſke bag dit Fæ,
Jeg leve fint og høit og du i Uſeldom.

GR. O cárnuficium críbrum, quod credó fore:
Ita té forabunt pátibulatum pér uias
Stimúleis [terebris], húc si reueniát senex.
TR. Qui scís, an tibi istuc príus eueniat quám mihi?
GR. Quia númquam merui: tú meruisti et núnc meres.
TR. Orátionis óperam compendí face,
Nisi té mala re mágna mactarí cupis.
GR. Eruóm daturin' éstis, bubus quód feram?
Date, sí non estis. ágite, porro pérgite,
Quoniam óccepistis: bíbite, pergraecámini,
Este, écfercīte uós, saginam caédite.
TR. Tace átque abi rus: ego íre in Piraeúm uolo
In uésperum paráre piscatúm mihi.
Eruóm tibi aliquis crás faxo ad uillam ádferat.
Quid ést, quod tu me núnc optuere, fúrcifer?
GR. Pol tíbi istuc credo nómen actutúm fore.
TR. Dum intérea sic sit, ístuc 'actutúm' sino.
GR. Itást, sed unum hoc scíto: nimio célerius
Venít, quod nolis, quam íllud, quod cupidé petas.
TR. Moléstus ne sis: núnciam rus te ámoue.
Ne tu hércle praeterhác mihi non faciés moram.
GR. Satin ábiit neque quod díxi flocci exístumat?
Pro di ínmortales, ópsecro uostrám fidem,
Facite, húc ut redeat nóster quam primúm senex,
Triénnium qui iam hínc abest, priusquam ómnia
Periére, et aedes ét ager. qui nisi núnc redit,
Paucórum mensum súnt relictae réliquiae.
Nunc rús abibo: nam éccum erilem fílium
Videó, corruptum ex ádulescentulo óptumo.

Gr. O Dørslag, som du blir for Bøddelknægtens Haand!
Saa skal de føre dig i Halsblok gjennem By,
Og Pidsken flænge dit Kjød, naar Gubben kommer hjem.
Tr. Hvo ved, om ikke Sligt kan hænde dig før mig?
Gr. Jeg har nok aldrig Sligt fortjent, du før og nu.
Tr. Tag nu en Hvileſtund dig i din Tales Stræv,
Hvis ei du vil, at en Ufærd dig ramme ſkal.
Gr. Vil I da gi' mig Vikker med til Fæet hjem?
Giv hid, hvis ei I æder dem ſelv, og bliv ſaa ved,
Saaſom I har begyndt, ſvir ubi Gjæſtebud,
Ja, æd og fyld Jer Vom og ſprækker ſaa tilſidſt!
Tr. Hold Kjæft og drag af By! Jeg vil til Pirœus ned
Og ſkaffe mig til Kvældsverd noget Fiſkemad,
De Vikker la'r jeg En imorgen bringe ud.
Hvad kan du, Galgenfugl, af mig dig ønſke mer?
Gr. Minſandt jeg tror, det Navn du ſelv ſkal bære ſnart.
Tr. Naar nu det gaar ſom nu, jeg ſkjænker dig det „ſnart".
Gr. Ja vel; det maa du vide dog, at mere ſnart
Du finde kan Fortræd end det, ſom du attraar.
Tr. Vær du ei til Fortræd! Reis ſtrax paa Landet ud,
Du ſkal minſæl ei mere volde mig Beſvær. (Gaar.)
Gr. Han gik jagu, og bryr ſig ei et Støv om mig.
O evige Guder, Eder vender jeg mig til,
Lad Gubben vores komme ſnareſt mulig hjem —
Tre Aar har alt den Reiſe varet — før Alting er
Fortæret, Hus og Gaard; thi kommer han ei hjem,
Slaar nok det Levnede ei mange Uger til.
Nu gaar jeg hjem; thi der jeg ſer Ungherren ſelv,
Han, ſom er bleven ſlig, men var ſaa brav en Svend.

PHILOLACHES.

PHILO. Recórdatus múltum et diú cogitáui,
Argúmentaque ín pectus múlta institúi,
Hominém quoius reí, quando nátust,
Similem ésse arbitrárer simulácrumque habére.
Id répperi iam exémplum.
Nouárum aedium ésse arbitrór similem ego hóminem,
Quando híc natus ést. ei rei argúmenta dícam.
Atque hóc uosmet ípsi, sció, proinde utí nunc
Ego ésse autumó, quando dícta audiétis
Mea, haud áliter id dicétis.
Auscúltate, argúmenta dúm dico ad hánc rem:
Semúl gnarurís uos uolo ésse hanc rem mécum.
Aedés quom extempló sunt parátae, expolítae,
Factáe probe examússim,
Laudánt fabrum atque aedís probant: sibi quísque inde exemplum éxpetunt.
Sibi quísque similis uólt suas: sumptum, óperam non parcúnt suam.
Átqui ubi illo ínmigrat néquam homo, indíligens,
Cúm pigra fámilia, inmúndus, instrénuos,
Hic iam aédibus uitium ádditur, bonaé quom curantúr male.
Átque illud saépe fit: témpestas uenit,
Cónfringit tégulas ímbricesque: ibi
Dóminus indíligens réddere aliás neuolt.
Vénit imbér, lauit párietes: pérpluont;
Tígna pútrefacit, pérdit operám fabri:

Ego átque in meó corde, síst quod mihí cor,
Eám rem uolútaui et diú disputáui,
Atque hóc haud uidétur uerí simile uóbis:
At ego íd faciam ita ésse ut credátis.
Profécto esse ita út praedicó uera uíncam.

Anden Scene.

Philolaches.

Ph. Jeg længe har tænkt og ſtærkt ſpekuleret
Og Betragtninger mange ſanket i Sind,
Hvad dog et Menneſkebarn, ſom til Verden er fød,
Maa ſiges at ligne og billedlig nævnes.
Og nu har jeg fundet det ud. —
Et nybygget Hus er Menneſket ligt, jeg tror,
Naar juſt det er fød, jeg ſkal ſige hvorfor,
Og I ſelv, det jeg tror, ſkal ligeſom jeg —
Naar I blot har hørt mine Ord —
Og ei anderledes det fatte.
Saa hør, mens jeg fører de Grunde frem.
Jeg vil, I ſkal ſkjønne det juſt ſom jeg ſelv.
Naar Huſet er nybygget juſt og færdig pudſet,
Og rettelig gjort efter Snor,
Saa faar Meſteren Pris, og Huſet faar Ros; det tager til Mønſter Enhver.
Enhver vil have ſig Magen dertil, og ſparer ei Møie, Bekoſtning ei.
Men fæſter en daarlig, en uvorren Mand der ſit Bo,
Urenlig, udygtig, med doven Tjenerflok,
Da Huſet faar Brøſt, naar Godt paſſes ilde,
Og ſaa hænder ſom tieſt, der kommer et Veir,
Som ſlaar Tagſten og Tækning af.
Den dorſke Mand ſætter Intet iſtand,
Og Skylregnen driver af Væggene ned og ſlaar ind,
Gjør Bjælkerne møre, ſpilder ſaa Meſterens Værk.

Néquior fáctus iamst úsus aedium.
Átque haud ést fabri cúlpa, sed mágna pars
Mórem hunc induxérunt: si quid númmo sarcirí potest,
Úsque mantánt neque id fáciunt, donicum
Párietes ruont; aédificantur aédes totae dénuo.
Haec árgumenta ego aédificiis díxi: nunc etiám uolo
Dícere, ut homines aédium esse símilis arbitrémini.
Primúmdum paréntes fabrí liberúm sunt.
Ei fúndamentúm supstruónt liberórum,
Extóllunt, paránt sedulo eís firmitátem,
Ut in úsum boní sint et ín speciem pópulo:
Sibíque aut matériae nepárcunt,
Nec súmptus sibí sumptui ésse ducunt.
Expóliunt, docént litterás, iura, léges.
Nitúntur, ut alií sibi esse illórum similis éxpetant.
Ad légionem adminiclum eís danunt
Tum iam áliquem cognatúm suom.
Éatenus abeunt á fabris. unum émeritum ubi stipéndiumst,
Igitúr tum specimen cérnitur, quo euéniat aedificátio.
Nám ego ad illúd frugi usque ét probus fui,
Ín fabrorúm potestáte dum fui.
Póstea, quom ínmigraui íngenium in meum,
Pérdidi operám fabrorum ílico oppido.
Vénit ignáuia: ea míhi tempestás fuit:
Ét uentum et grándinem mi ímbrices áttulit.
Haéc uerecúndiam mi ét uirtutís modum
Déturbauít detexítque a me ilico.
Póstilla optígere eam néglegens fui:
Contínuo pro imbre amór aduenit [grándibus guttís pluens]:
Is úsque in pectus pérmanauit, pérmadefecit cór meum.

---

127 Sumptú suo et labóre.

Saa er det forbi med Hyggen i Hus.
Sligt er jo ikke Mesterens Skyld; men de Fleste vil
Dog handle som saa: Kan Noget bødes for en Skillings Kjøb,
De venter dog og rører sig ei før den Stund,
Da Væggene ramler, saa bygger de Huset helt paany.
Nu har jeg sagt, hvor det gaar med et Hus, nu vil jeg ogsaa,
At I skal se i Huset Billedet paa Mennesket.
Først er nu Børnene Fædres Værk,
De Grundvolden lægger for sine Børn
Og reiser dem op, omhyggelig de fæster dem,
Gjør dem gode til Brug og lystelige at se for Folk;
Ei sparer de sig, Materialet ei,
Og Udgift heder ei Udgift da.
De pryder dem; de lærer dem Videnskab og Lov og Ret,
De attraar, at Andre skal ønske sig lig dem.
Ved Hæren de gir en Støtte dem
I en Slægtning, som de finder der;
Saavidt har de Mesteren da forladt. Er saa Toget forbi,
Ja, da Prøve man har, hvorledes Bygningen staar.
Saaledes var uskyldig jeg og brav
Den Tid, jeg var i Mesterens Vold.
Siden, da raabe jeg fik mit eget Bo,
Spildte jeg Mesterens Gjerning flux.
Ørkesløsheden kom, mit Uveir den var;
Det med Storm og Hagel mod Tækningen slog.
Blyhed og sømmeligt Maadehold
Reves ifra mig, saa jeg udækket stod,
Ei sansed jeg da at tække mit Hus,
Skylregnen kom, det Elskoven var; [saa tunge Daaberne faldt.]
Den slog ind i mit Bryst, mit Hjerte blev blødt.

Núnc semul rés, fides, fáma, uirtús, decus
Déseruerunt: égo sum in usu fáctus nimio néquior.
Atque édepol ita haec tigna úmide putént, [ut] non uideár mihi
Sarcíre posse aedís meas, quin tótae perpetuaé ruant,
Quom fúndamenta périerint, nec quísquam esse auxilió queat.
Cór dolet, quóm scio, ut núnc sum atque ut fui:
Quó nemo indústrior dé iuuentúte erat
Árte gumnástica, dísco, hastís, pila,
Cúrsu, armís, equo. hau uíctitabám uolup.
Pársimonia ét duritia díscipulinae aliís eram;
Óptumi quique éxpetebant á me doctrinám sibi.
Núnc, postquam nihilí sum, id uero méopte ingenio répperi.

PHILEMATIVM. SCAPHA. PHILOLACHES.

PHILE. Iam prídem ecastor frígida non láui magis lubénter,
Nec quóm me melius, méa Scapha, rear ésse deficátam.
SC. Euéntus rebus ómnibust, uelut hórno messis mágnast.
PHILE. Quid éa [nam] messis áttinet ad méam lauatiónem?
SC. Nihiló plus quam lauátio tua ad méssim.
PHILO. O Venus uenústa,
Haec íllast tempestás mea, mihi quaé modestiam ómnem
Detéxit tectus quá fui, qua míhi amor et cupído
In péctus perpluít meum: neque eam úmquam optigere póssum.
Madént iam in corde párietes: periére haec oppido aédes.
PHILE. Contémpla amabo, méa Scapha, satin haéc me uestis déceat.
Volo mé placere Phílolachi, meo océllo, meo patróno.
SC. Quid tú te exornas, móribus lepidís quom lepida túte's?
Non uéstem amantes múlieris amánt, sed uestis fártum.

Nu har Ære og Gods, Dyd, Rygte og Tro
Draget sin Vei; jeg er altfor usel til Brug.
Ak, de Bjælker ere raadne, jeg har ingen Magt
Til at bøde mit Hus, før det synker helt i Grus;
For Grundvolden brast, og jeg ser ingen Hjelp.
Hjertet mig sviber i Barm, naar jeg ser, hvad jeg er og var.
Raskere var ei Yngling end jeg
Til Mandommens Idræt, med Skive, med Spyd og Bold,
I Løb, i Ridt, i Vaabenleg; ei blødagtig jeg var;
Nei, sparsom og haardfør, et Mønster at se:
Lærdom af mig de Bedste da tog;
Nu da Intet jeg er, ser jeg, at Alt er min egen Skyld.

Tredie Scene.

Philematium. Scapha. Philolaches (uden at ses af de to Andre).

Phile. Det er længe siden, ved Gud, at det kolde Bad har saa mig kvæget,
Og heller ikke jeg tror, at saa deilig ren jeg før er bleven.
Sc. Ja Alting staar vel til iaar, da Høsten sig arter prægtig.
Phile. Men hvad i al Verden kan Høsten have med mit Bad at gjøre?
Sc. Slet intet Andet end dit Bad med Høsten.
Philo. O Venus vene!
Der kommer det Veir, som al Sømmelighed og Tugt, mig engang dækked,
Har revet af med Voldsomhed, saa Elskoven og dens Attraa
Mig rammed lige ind i Hjertet; ei mere kan jeg stænge.
Ak, Hjertets Vægge er gjennemtrængte, og Huset gaar nu tilgrunde.
Phile. Se efter dog min egen Scapha, om denne Dragt mig klæder,
For jeg vil Philolaches, min Øiesten, min Beskytter tækkes.
Sc. Hvi pynter du dig, som selv er yndig og yndig dine Lader?
Det er ei Dragten, en Elsker elsker, men hvad Dragten gjemmer.

PHILO. Ita mé di ament, lepidást Scapha: sapít scelesta múltum.
Vt lépide omnis morés tenet sententiasque amántum.
PHILE. Quid núnc?
SC. Quid est?
PHILE. Quin me áspice et contémpla, ut haec me déceat.
SC. Virtúte formae id éuenit, te ut déceat quicquid hábeas.
PHILO. Ergo ób istuc uerbum té, Scapha, donábo ego ho[ce]die áliqui,
Neque pátiar te istanc grátiis laudásse, quae placét mi.
PHILE. Nolo égo te adsentarí mihi.
SC. Nimis tú quidem stulta's múlier.
Eho, [an] máuis uituperárier falsó quam uero extólli?
Equidém pol uel falsó tamen laudári multo málo,
Quam uéro culpari aút meam speciem álios inridére.
PHILE. Ego uérum amo: uerúm uolo mihi dící: mendacem ódi.
SC. Ita tú me ames, ita Phílolaches tuos té amet, ut uenústa's.
PHILO. Quid aís, scelesta? quómodo adiurásti? ita ego istam amárem?
Quid? 'ita haéc me' id quor non ádditumst? infécta dona fácio.
SC. Equidém pol miror tám catam, tam dóctam et bene te edúctam
Nunc stúltam stulte fácere.
PHILE. Quin mone quaéso, si quid érro.
SC. Tu ecástor erras, quaé quidem illum exóptes unum atqueílli
Morém praecipue síc geras atque álios aspernére.
Matrónae, non meretríciumst, unum ínseruire amántem.
PHILO. Pro Iúppiter, nam quód malum uorsátur meae domi íllud?
Di déaeque omnes me péssumis exémplis interfíciant,
Nisi égo illam anum interfécero sití fameque atque álgu.
PHILE. Nolo égo mihi male té, Scapha, praecípere.
SC. Stulta's pláne,
Quae illúm tibi aeternúm putes fore amícum et beneuoléntem.
Moneo égo te: te ille déseret aetáte et satietáte.
PHILE. Non spéro.
SC. Insperata áccidunt magis saépe quam quae spérés.

Periísti: quod promíseram tibi dóno, perdidísti.

Philo. Ja, Gud hjelpe mig, er Scapha fin og klog, det fule Affkum.
Hvor fint hun skjønner en Elskers Vis, og hvad hans Tanker ere.
Phile. Nu da!
Sc. Hvad saa?
Phile. Saa se dog efter vel, om den mig klæder.
Sc. Du er saa vakkert skabt, at dig maa klæde Alt, du bærer.
Philo. Jeg skal, min Tro, den Tale, Scapha, end idag dig lønne,
Du skal ei rose for Ingenting den Pige, som jeg elsker.
Phile. Du skal ei smigre.
Sc. Du er en altfor tosset Pige;
Vil heller dadles du med Uret, end faa Ros med Rette?
Da vil jeg roses ganske grundløst, meget, meget heller,
End rakkes til med Ret og Skive bli' for Andres Gloser.
Phile. Men Sandhed elsker jeg og Sandhed kræver, hader Løgne.
Sc. Saasandt du elsker mig, og Philolaches dig, saa er du deilig.
Philo. Hvad siger din Mær? Hvad svor du ved? Saasandt jeg hende elsker?
Hvorfor ikke: saasandt hun elsker mig? Min Gave jeg tar tilbage.
Sc. Jeg undres dog, at du, saa klog og fin og vel opdragen,
Nu spiller Tosse paa tosset Vis.
Phile. Saa ret mig, hvad jeg feiler.
Sc. Ja feiler, min Tro, naar ene til ham din Attraa staar, og ene
Du lyder ham i alle Ting og kaster Vrag paa Andre.
For Frue, ei for Frille, sømmer sig kun En at tjene.
Philo. O Juppiter! Hvad Pestilens ind i mit Hus sig sniger!
Saa dræbe mig paa værste Vis alle Guder og Gudinder,
Hvis ei jeg dræber den gamle Kjærring med Hunger, Tørst og Kulde.
Phile. Jeg tar ei, Scapha, mod slette Raad.
Sc. Men tosset er du ganske,
Som tror, at han vil til evig Tid din Ven og Velynder være,
Jeg varer dig ad; han gaar ifra dig, naar Alder og Mæthed kommer.
Phile. Jeg haaber nei.
Sc. Hvad ei En haaber, hænder allertiest.

Postrémo, si dictís nequis perdúci ut uera haec crédas,
Mea dícta ex factis nósce. me uide, quaé sim et quae fui ánte.
Nihilo égo quam nunc tu [mínus] sum amata, atque úni gessi mórem,
Qui pól me, ubi aetate hóc caput colórem commutáuit,
Relíquit deseruítque me. tibi idém futurum créde.
PHILO. Vix cómprimor, quin ínuolem illi in óculos stimulatríci.
PHILE. Solam ílle me solí sibi suo [aére] liberáuit:
Illí me soli cénseo esse opórtere opsequéntem.
PHILO. Pro di ínmortales, múlierem lepidam ét pudico ingénio.
Bene hércle factum, et gaúdeo mihi níhil esse huius caúsa.
SC. Inscíta ecastor tú quidem es.
PHILE. Quaprópter?
SC. Quae istuc [cúres],
Vt té ille amet.
PHILE. Quor ópsecro non cúrem?
SC. Liberá's iam:
Tu iám, quod quaerebás, habes: te nísi ille amabit últro,
Id, túo pro capite quód dedit, perdíderit tantum argénti.
PHILO. Perii hércle, ni ego illam péssumis exémplis enicásso.
Illa hánc corrumpit múlierem malesuáda multum léna.
PHILE. Numquam égo illi possum grátiam referre, ut meritust dé me.
Scapha, íd tu mihi ne suádeas, ut illúm minoris péndam.
SC. At hoc únum facito cógites: si illum ínseruibis sólum,
Dum tíbi nunc haec aetátulast, in sénecta male querére.
PHILO. In ánginam ego nunc mé uelim uorti, út ueneficaeílli
Faucís prehendam atque énicem sceléstam stimulatrícem.
PHILE. Eundem ánimum oportet núnc mihi esse, grátum ut inpetráui,
Atque ólim, priusquam id éxtudi, [fuit], quomílli subblandíbar.
PHILO. [Qui] dí me faciant quód uelint, ni ob ístam oratiónem
Te líberasso dénuo et ní Scapham enicásso.
SC. Si tíbi sat acceptúmst, fore tibi uíctum sempitérnum

Men kort, hvis ei ved Ord du kan lades at fæste Lid til Sandhed,
Saa tag da Syn for Sagn, se paa mig, hvad jeg er og før har været,
Jeg var ei elsket mindre end du, og En jeg føied ene,
Men han, ved Gud, da Aarene mit Hoveds Lokker bleged,
Lod mig igjen og gik sin Vei; vid, dig vil det Samme times.

Philo. Jeg holder knap mig fra at flyve Fristerſken i Synet.

Phile. Det var mig alene for ſig alene, han ſelv kjøbte fri med Sølvet,
Og ham alene jeg tror min Pligt følge og at lyde.

Philo. I Guder, hvor er den Pige yndig og kydſk i Sind og Tanke.
Ja ſandelig har jeg gjort vel og kan ødelagt mig glæde.

Sc. Du er ved Gud en uerfaren Ting.

Phile. Hvorfor?

Sc. Som bryder Dig om hans Kjærlighed.

Phile. Og hvorfor ei?

Sc. Du fik din Frihed:
Saa har du vundet, hvad du søgte; hvis nu ei han dig elſked,
Han tabte jo det Sølv, han gav for din Perſon at eie.

Philo. Fordømt jeg være vil, om hun ei kommer ſtygt af Dage.
Hun fordærver Pigen den Rufferſke, ſom har ſlig giftig Tunge.

Phile. Nei aldrig jeg kan mig takſom viſe, ſom han af mig fortjener.
Du maa ei give mig det Raad, at mindre jeg ham ſkal ære.

Sc. Men tænk dog blot paa denne Ting: hvis ham du tjener ene,
Mens end du er i Ungdoms Vaar, din Alderdom vil grædes.

Philo. O gid jeg var Halsklemmen ſelv, da for jeg lukt i Struben
Paa denne giftige Hex og kværked Koblerſken, ſom friſter.

Phile. Jeg bør dog have det ſamme Sind, nu vundet jeg har mit Gode,
Som dengang, førend jeg det fik, og ømt for ham jeg kjæled.

Philo. Ja Guderne gjøre med mig, hvad de vil, om ei for ſlig en Tale
Jeg kjøber end engang dig fri og Scapha ſlaar i Stykker.

Sc. Hvis du er ſtø og ſikker paa, at Du ſkal evig leve,

Atque illum amatorém tibi propriám futurum in uíta,
Solí gerundum cénseo morem ét capiundas crínis.
PHILE. Vt fámast homini, exín solet pecúniam inueníre.
Ego sí bonam famám mihi seruásso, sát ero díues.
PHILO. Si quidem hércle uendundúst pater, ueníbit multo pótius,
Quam té me uiuo umquám sinam egére aut mendicáre.
SC. Quid illis futurumst céteris, qui té amant?
PHILE. Magis amábunt,
Quom [mé] uidebunt grátiam referre rem ferénti.
PHILO. Vtinám meus nunc mórtuos pater ád me nuntiétur,
Vt ego éxheredem méis bonis me fáciam atque haec sit héres.
SC. Iam istá quidem apsumpta rés erit: dies nóctisque estur, bíbitur,
Neque quísquam parsimóniam adhibét: sagina plánest.
PHILO. In te hércle certumst príncipe, ut sim párcus, experíri:
Nam néque edes quicquam néque bibes apud me hís decem diébus.
PHILE. Si quíd tu in illum béne uoles loqui, íd loqui licébit:
Nec récte si illi díxeris, iam ecástor uapulábis.
PHILO. Edepól si summo Ióui bouem illo argénto sacrificássem,
Pro illíus capite quód dedi, numquam aéque id bene locássem.
Ut uídeo eam medúllitus me amáre. Oh, probus homó sum:
Quae pró me causam díceret, patrónum liberáui.
SC. Videó te nihili péndere prae Phílolache omnis hómines.
Nunc, ne éius causa uápulem, tibi pótius adsentábor.
PHILE. Cédo mi speculum et cum órnamentis árculam actutúm, Scapha,
Órnata ut sim, quom húc adueniat Phílolaches uoluptás mea.
SC. Múlier quae se súamque aetatem spérnit, speculo ei úsus est:
Quíd opust speculo tíbi, quom tute spéculo's specimen máxumum?
PHILO. Ób istuc uerbum, né nequiquam, Scápha, tam lepide díxeris,
Dábo aliquid hodié peculi tíbi, Philematiúm mea.
PHILE. Súo quique loco uíde capillus sátin compositust cómmode?

---

247 Si accéptum sat habes, tíbi fore illum amícum sempitérnum.

Og han vil trofaſt Elſker være dig i hele Livet,
Du viſt bør lyde ene ham og tage Frue-Fletter.

Phile. Som En Rygte har, i ſamme Maal er Formuen at finde.
Hvis jeg bevarer mit Rygte godt, er jeg ſaa rig, jeg ønſker.

Philo. Om jeg ſaa ſkulde ſælge min Fader, ſaa ſkal jeg før ham ſælge,
End jeg ſkulde lade dig, mens jeg lever, trænge eller tigge.

Sc. Hvor ſkal det gaa med de Andre, ſom elſker dig?

Phile. Desmere vil de
Biſt holde af mig, naar de ſer mig takſom for det Gode.

Philo. Gid Nogen nu min Faders Død mig i Øieblikket meldte,
Saa jeg kunde gjøre mig arveløs ſelv og lade hende arve.

Sc. Men ſnart er dette Gode forbi: Nat og Dag der ædes og der drikkes,
At ſpare tænker Ingen paa, i Sus og Dus de lever.

Philo. Du ſkal minſandten førſt og fremſt faa føle, jeg kan ſpare,
For du ſkal ei faa Vaadt eller Tørt hos mig den hele Uge.

Phile. Hvis vel du tale vil om ham, ſkal du faa Lov at tale;
Men taler ei du vel om ham, ved Gud ſkal Hug der vanke.

Philo. Min Tro, hvis til Juppiter en Tyr for det Sølv jeg havde ofret,
Som jeg for hendes Frihed gav, det var ſaa vel ei anvendt.
Det er jo grant, hun elſker mig tilbunds. Jeg vel har handlet:
Jeg har mig kjøbt en Talsmand her, ſom vil min Sag forſvare.

Sc. Jeg ſer, at mod Philolaches du agter Alle ringe.
Nu, for ei at faa for hans Skyld Hug, vil heller jeg enig være.

Phile. Giv mig Speilet, giv mig Æſken med mine Smykker, Scapha, ſtrax
At jeg pyntet mig kan viſe for Philolaches, min Fryd.

Sc. Kvinden, ſom ei Tillid har til ſig og ſin Ungdom, bruger Speil:
Hvad ſkal du med Speil, ſom er for Speilet den allerſtørſte Pryd?

Philo. At du ei forgjæves, Scapha, ſkal have ſagt ſaa ſmukt et Ord,
Skal jeg idag en Gave give dig, min Philematium.

Phile. Se, om Haaret ſmukt er ordnet, og hver Lok paa rette Sted.

SC. Úbi tu commodá's, capillum cómmodum esse crédito.
PHILO. Váh, quid illa pote péius quícquam múliere memorárier?
Núnc adsentatrix scelestast, dúdum aduorsatrix erat.
PHILE. Cédo cerussam.
SC. Quíd cerussa nám opust?
PHILE. Malas qui óblinam.
SC. Úna opera ebur átramento cándefacere póstules.
PHILO. Lépide dictum de átramento atque ébure. euge, [ego] plaudó, Scapha.
PHILE. Túm tu igitur cedo púrpurissum.
SC. Nón do: inscita's tú quidem.
Nóua pictura intérpolare uís opus lepidíssumum?
Nón istanc aetátem oportet pígmentum ullum attíngere,
Néque cerussam mélinumue néque aliam ullam offúciam.
Cápe igitur speculum.
PHILO. Eí mihi misero: sáuium speculó dedit.
Nímis uelim lapidém, qui ego illi spéculo dimminuám caput.
SC. Línteum cape átque exterge tíbi manus.
PHILE. Quid ita, ópsecro?
SC. Út speculum tenuísti, metuo né olant argentúm manus:
Ne úsquam argentum te áccepisse súspicetur Philolaches.
PHILO. Nóu uideor uidísse lenam cállidiorem ullam álteram.
Út lepide atque astúte in mentem uénit de speculó malae.
PHILE. Étiamne unguentís unguendam cénses?
SC. Minume féceris.
PHILE. Quápropter?
SC. Quia ecástor mulier récte olet, ubi níl olet.
Nám istaec ueteres, quaé se unguentis únctitant, intérpoles,
Vétulae, edentulaé, quae uitia córporis fuco ócculunt,
Úbi sudor cum unguéntis sese cónsociauit, ílico
Ítidem olent, quasi quom úna multa iúra confudít cocus.
Quíd olant, nesciás, nisi id unum, mále ut olere intéllegas.

Sc. Smuk, ſom du ſelv er, maa du tro, at Haaret og er rigtig ſmukt.

Philo. Uf da, kan der nævnes Nogen, ſom er værre end den Kvind? Logre gjør hun nu, det fule Skarn, ſom før hun brugte Mund.

Phile.Ræk mig den hvide Sminke!

Sc. Hvortil Sminke?

Phile. Lidt paa Kinden vel!

Sc. Fuldt ſaa gjerne kan du ville Elfenben hvidte med Sværten ſort.

Philo. Artigt ſagt om Elfenben og Sværte. Bravo, Scapha! Hør!

Phile. Kom da altſaa med den røde!

Sc. Nei viſt! Er du rigtig klog?
Du med Farver vil bemale, hvad der er et herligt Verk?
Ei tør nogen Farve kappes med ſligt fagert Ungdomsblod,
Hverken Hvidt af nogen Slags, ei heller anden Sminkefort.
Tag dog Speilet.

Philo. O, jeg pines, gav hun ei ſit Speil et Kys!
Havde jeg en Sten blot, ſlog jeg ſtrax det Speil i Stykker ſmaa.

Sc. Tag det Klæde, tør din Haand af.

Phile. Hvorfor? Hvad ſkal dette til?

Sc. Da du tog i Speilet, kunde Haanden faa en Lugt af Sølv,
Og ſaa kan Philolaches tænke, du har taget imod Mynt.

Philo. Ikke ved jeg, jeg har ſeet Koblerſke mer liſtig før;
Fiffig og forſlagent fandt det Aſen paa at nævne Speil.

Phile. Skal jeg, tror du, tage Salve?

Sc. Gjør dog endelig ei det.

Phile. Hvorfor?

Sc. Rigtig Pigen lugter, ſom ſlet Intet lugter af.
Gammel Kjærring, ſom ſig ſalver, ſiffer ſig med Saadant op,
Viſſen, tandløs ſtjuler hun med Sminke alle Hudens Brøſt;
Naar ſig Sved med Salve blander, vil de Alle lugte ſaa,
Som naar mange Supper Kokken ſlaar i et og ſamme Fad.
Hvad En lugter, ved En ikke; bare det: den Lugt er lei.

PHILO. Út perdocte cúncta callet: níhil hac docta dóctiust.
Vérum esse illuc máxuma adeo párs uostrorum intéllegit,
Quíbus anus domi súnt uxores, quaé uos dote méruerunt.
PHILE. Ágedum, contempla aúrum et pallam, sátin haec [me] deceát, Scapha.
SC. Nón me istuc curáre oportet.
PHILE. Quem ópsecro igitur?
SC. Éloquar.
Phílolachem: is ne quíd emat, nisi quod tíbi placere cénseat.
Nám amator meretrícis mores síbi emit auro et púrpura.
Quíd opust, quod suom ésse nolit, íd ei ultro ostentárier?
Púrpura aetati óccultandae et aúrum turpi múlierist.
Púlcra mulier núda erit, quam púrpurata, púlcrior.
Nám si pulcrast, nímis ornatast.
PHILO. Nímis diu apstíneó manum.
Quíd hic uos duae agitís?
PHILE. Tibi me exorno út placeam.
PHILO. Ornatá's satis.
Ábi tu hinc intro atque órnamenta haec aúfer. sed, uoluptás mea,
Méa Philematiúm, potare técum conlubitúmst mihi.
PHILE. Ét edepol mihi técum; nam quod tíbi lubet, mihi idém lubet.
PHILO. Iam ístuc uerbum, méa uoluptas, uílest uigintí minis.
PHILE. Cédo amabo decém: bene emptum tíbi dare hoc uerbúm uolo.
PHILO. Étiam nunc decém minae apud te súnt: uel rationém puta:
Tríginta minás pro capite túo dedi.
PHILE. Quor éxprobras?
PHILO. Égone id exprobrém, qui mihimet cúpio id opprobrárier
Néc quicquam argentí locaui iám diu usquam aequé bene?
PHILE. Cérto ego, quod te amo, óperam nusquam mélius potui pónere.

Póste nequiquam éxornatast béne, si moratást male.
Púlcrum ornatum túrpes mores péius caeno cónlinunt.

Philo. Alting kan hun, saare kløgtig, blandt de Kloge klogest hun.
Denne Sandhed faar I sande for den allerstørste Del,
Har I gamle Koner hjemme, som ved Medgift Jer bestak.
Phile. Se paa Kaaben og paa Guldet, om det, Scapha, klæder mig.
Sc. Er min Sag vel dette bleven?
Phile. Hvis da, Kjære?
Sc. Hør da nu:
Kun din Elskers; han maa kjøbe blot, hvad vinder dit Behag.
Thi en Frilles Elsker Guld og Purpur gir for høieste Gunst.
Hvad behøves ham at vise, hvad han agter ei som Sit?
Alderen med Purpur dækkes; rynket Hex har nødig Guld.
Vakker Pige, om end nøgen, vinder over purpurklædt.
Mer end pyntet er den Vakre.
Philo. (træder frem) Alt for længe tøver jeg.
Nu, hvad gjør I?
Phile. Pynter mig for dig at tækkes.
Philo. Nok med Pynt!
Gaa kun ind du, tag med Stasen; men hør du, min søde Skat,
Philematium, Vægre tømme har jeg Lyst med dig hos mig.
Phile. Ja, i Sandhed, jeg og hos dig; hvad du lyster, er min Lyst.
Philo. Mere værd end tyve Miner er, min søde Fryd, det Ord.
Phile. Giv mig ti da, dig jeg sælger dette Ord for Røverkjøb.
Philo. Ti du har jo, regn blot over, du har faat dem ganske vist:
Trebve Miner gav jeg for dig.
Phile. Hvorfor skal jeg høre det?
Philo. Ikke lader jeg dig høre, jeg, som vil det høre selv;
Aldrig i mit Liv jeg Penge har, som disse, vel anvendt.
Phile. Bedre end til dig at elske ei har jeg min Ømhed brugt.

PHILO. Béne igitur ratio áccepti atque expénsi inter nos cónuenit:
Tú me amas, ego té amo: merito id fíeri uterque exístumat.
Haéc qui gaudent, gaúdeant perpétuo suo sempér bono:
Qui ínuident, numquam éorum quisquam inuídeat prosus cómmodis.

PHILE. Áge accumbe igitur. cédo aquam manibus, púere: appone hic ménsulam:
Víde, tali ubi sint. uín unguenta?

PHILO. Quíd opust? cum stacta áccubo.
Séd estne hic meus sodális, qui huc incédit cum sua amíca? is est.
Cállidamates cúm amica eccum incédit. euge, oculús meus:
Cónueniunt manupláres eccos, praédam participés petunt.

CALLIDAMATES. DELPHIVM (CVM ADVORSITORIBVS). PHILOLACHES. PHILEMATIVM. PVERI.

CA. Aduórsum ueníri mihi ád Philólachem
Voló temperi. aúdi: em, tibi ímperátumst.
Namílli ubi fui, inde éffugi foras:
Ita mé male conuíui ibi sermónisque taésumst.
Nunc cómmissatum íbo ad Philólachetem, ubí nos
Hilari íngenio et lepide áccipiet.
Ecquíd tibi uideór ma — ma — madére?

DE. Sémper istoc modó moratus uí[uis, haud u]tí debebas.

CA. Vísne ego te ac tu me ámplectare?

DE. Sí tibi fácere cordíst, licet.

CA. Lépida's.
Dúc me amabó.

DE. Caue né cadas: ásta.

CA. Oh óh! ocellus és meus! tuós sum alumnus, mél meum.

DE. Cáue modo, né prius ín uia accúmbas
Quamílli, ubi léctus est strátus coimus.

Philo. Saa vil Indtægt vel med Udgift ſtemme i vor Regnſkabsbog:
Du mig elſker, jeg dig elſker, Begge tror vi med al Ret.
De, ſom glæder ſig med os, ved Lykken glæde altid ſig;
Men Misunderne, gid aldrig de maa faa, hvad misundt blir.
Phile. Kom tilbords da! Vand til Haandtvæt! Sæt, du Smaadreng, Bordet hid.
Tærninger! Og kanſke Salve?
Philo. Hvorfor det? Jeg har Balſom her.
Kommer der ei Vennen med ſin elſkte Pige? Se, jo viſt.
Callidamates med ſin Pige, ſe, han kommer, min Øieſten:
Krigskameraterne kommer ſammen for i Fangſten at faa fat.

Fjerde Scene.

Callidamates (drukken) og Delphium (med Trælle til Følge). Philolaches. Philematium. Trælle (til Opvartning).

Cal. I ſkal hente mig her hos Philolaches
I betimelig Tid. Hør! Nu har du Beſked.
Thi der, hvor jeg var, jeg rømte min Vei;
De Fyrer mig kjedeb og al deres Snak.
Nu jeg gaar til en Svir hos Philolaches,
Han vil ta' os imod med al Gammen og Vid.
Synes du, at jeg er lidt fu— fugtig?
Del. Altid lever du jo paa den Vis og ei, ſom du bør.
Cal. Skal jeg ſaa favne dig og du favne mig?
Del. Har du Lyſt, har du Lov.
Cal. Du er ſnil.
Saa led mig, Kjære.
Del. Pas dig, du falder; ſaa ſtaa da!
Cal. O, o, min Øieſten, jeg er dit Pattebarn, min Sukkerklump.
Del. Vogt dig dog, at du ei lægger dig før paa din Vei,
End vi lægge os ſkal paa den Bænk, ſom er rebt.

CA. Siné sine cadere mé.
DE. Sino.
CA. Sed [né sine] hoc, quod mi ín manust.
DE. Sí cades, nón cades, quín cadam técum.
CA. Iacéntis tollét posteá nos ambo áliquis.
DE. Madét homo.
CA. Tun me aís ma — ma — madére?
DE. Cedó manum: nolo équidem te adflígi.
CA. Em téne.
DE. Age i semul. quo ego eam, án scis?
CA. Scio: ín mentem uenít modo. nempe dómum eo commissátum.
DE. Immo ístuc quidem.
CA. Iam mémini.
PHILO. Nám non uis, me óbuiam his íre, anime mi?
Ílli ego ex ómnibus óptume uolo.
Iám reuortár.
PHILE. Diu ést íd 'iam' mihi.
CA. Écquis hic ést?
PHILO. Adest.
CA. Eú, Philolaches.
Sálue, amicíssume mi ómnium hominum.
PHILO. Dí te ament. áccuba, Cállidamates.
Únde agis te?
CA. Únde homo ébrius probe.
PHILO. Quín amabo áccubas, Délphium mea?
CA. Da illí quod bibát: dormiam égo iam.
DE. Núm mirum aút nouom quíppiám facit?
PHILO. Quíd ego hoc faciam póstea, mea?
DE. Síc sine eumpse.
PHILO. Age tu ínterim
Dá cito ab Délphio cántharum círcum.

Cal. Lad, lad mig falde.

Del. Saa fald da!

Cal. Men ifald jeg falder, skal falde det, jeg har i Haand.

Del. Falder du, falde du dog ei skal, uden jeg falder med.

Cal. Saa ligger vi der, til En tar os op Beggeto.

Del. Ja, Fyren er fuld.

Cal. Siger du, at jeg er fu— fu— fugtig?

Del. Kom med Haanden, ei du komme skal tilskade.

Cal. Saa hold da.

Del. Ja, saa gaa da nu blot. Ved du, hvor jeg gaar hen?

Cal. Ja, jeg gjør; jeg fandt netop derpaa: hjem og svire vi skal.

Del. Nei da, her.

Cal. Ja vist ja, her, nu husker jeg.

Philo. Skal jeg ei gaa imod disse her, Vennen min?
Han er dog fremfor Alle min kjæreste Ven.
Strax du har mig igjen.

Phile. Mig er længe det „strax".

Cal. Er her Nogen?

Philo. Her!

Cal. O Philolaches!
Ei, god Dag, min aller — allerbedste Ven.

Philo. Signe Mødet! Kom og sæt dig, Callidamates.
Hvorfra kommer du?

Cal. Derfra, hvor En bliver ordentlig drukken.

Philo. Vil du ei ta' dig Plads, Delphium, Vennen min?

Cal. Giv saa hende at drikke; for sove vil jeg.

Del. Er det rart vel og nyt, det han nu finder paa?

Philo. Hvad skal jeg saa gjøre med ham, Kjære?

Del. Lad ham ligge der.

Philo. Bring saa Bægret rask til Delphium først i denne Omgang.

ACTVS II.

TRANIO. PHILOLACHES. CALLIDAMATES. PHILEMATIVM. DELPHIVM. PVERI.

TR. Iúppiter suprémus summis ópibus atque indústriis
Mé perisse et Phílolachetem cúpit erilem fílium.
Óccidit spes nóstra: nusquam stábulumst confidéntiae.
Néc Salus nobís saluti iam ésse, si cupiát, potest;
Íta mali maeróris montem máxumum ad portúm modo
Cónspicatus sum. érus aduenit péregre: periit Tránio.
Écquis homost, qui fácere argenti cúpiat aliquantúm lucri,
Quí hodie sese éxcruciari méam uicem possít pati?
Úbi sunt isti plágipatidae, férritribacés uiri,
Vél isti, qui hosticás trium nummum caúsa subeunt súb falas,
Vél alii, qui dénis hastis córpus transfigí solent?
Égo dabo ei taléntum, primus qui ín crucem excucúrrerit:
Séd ea lege, ut óffigantur bís pedes, bis brácchia;
Úbi id erit factum, á me argentum pétito praesentárium.
Séd ego sumne infélix, qui non cúrro curriculó domum?

PHILO. [Tándem] adest opsónium: eccum Tránio a portú redit.

TR. Phílolaches.

PHILO. Quid ést?

TR. Et ego et tu—

PHILO. Quíd et ego et tu?

TR. Périimus.

Anden Akt.

Første Scene.

Tranio. Philolaches. Callidamates. Philematium. Delphium. Slaver.

Tr. Juppiter, den høie Guddom med al mulig Magt og Flid
Ønsker nu at ødelægge mig og Herrens unge Søn.
Haabet er os alt berøvet. Ingensteds er sikkert Ly,
Og om Frelsen os vil frelse, kan den ikke mere nu:
Thi ved Havnen saa jeg Sorgens sorte, svære Skybjerg nys.
Herren hjem fra fremmed Land er kommen; Tranio er væk.
Er her Nogen, som Fortjeneste vil skaffe sig idag,
Villig til at tage paa sig Prygl og Pinsler i mit Sted?
Kjæppedanserne, Lænkesliderne, hvor er de henne alle nu?
Eller de, som for nogle Skilling farer løs paa Fiendens Taarn?
Eller Andre, som pleier Kroppen spiddet faa af Lanser ti?
Et Talent jeg den vil give, som kommer først til Korset frem,
Paa det Vilkaar, at dobbelte Nagler slaas i Arme og i Ben;
Er det gjort, saa skal han Penge faa af mig paa Haanden strax.
Men er jeg galen, som ikke løber i fuldeste Løb til Huset hjem?

Philo. Her har vi Maden: Tranio kommer hjem fra Havnen netop nu.

Tr. Aa, Philolaches!

Philo. Naa da?

Tr. Jeg og du —!

Philo. Hvad? Jeg og du?

Tr. Er vækt

PHILO. Quíd ita?
TR. Pater adést.
PHILO. Quid ego ex ted aúdio?
TR. Apsumptí sumus:
Páter inquam tuos uénit.
PHILO. Vbi is est ópsecro?
TR. [In portú iam] adest.
PHILO. Quís id ait? quis uídit?
TR. Egomet ínquam uidi.
PHILO. Vaé mihi.
Quíd ego ago?
TR. Nam quíd tu, malum, me rógitas, quid agas? áccubas.
PHILO. Tútin uidisti?
TR. Égomet, inquam.
PHILO. Cérte?
TR. [Certe,] inquam.
PHILO. Óccidi,
Sí tu uera mémoras.
TR. Quid mihi sít boni, si méntiar?
PHILO. Quíd ego nunc faciám?
TR. Iube haec hinc ómnia amolírier.
Quís istic dormit?
PHILO. Cállidamates.
TR. Súscita istum, Délphium.
DE. Cállidamates, Cállidamates, uígila.
CA. Vigilo: cédo bibam.
DE. Vígila: pater aduénit peregre Phílolachae.
CA. Valeát pater.
PHILO. Válet ille quidem atque [égo] disperii.
CA. Bís peristi? quí potest?
PHILO. Quaéso edepol [te], exúrge: pater aduénit.
CA. Tuos uenít pater?

Philo. Hvordan?

Tr. Far din er kommen!

Philo. Hvad maa jeg høre?

Tr. Alt er tabt!

Hører du: din Fader kommer.

Philo. Men hvor er han?

Tr. I vor Havn.

Philo. Hvo beretted det? Hvo saa ham?

Tr. Jeg har set ham selv.

Philo. O ve!

Men hvad gjør jeg?

Tr. Derom spør du mig? Du ligger jo tilbords?

Philo. Og du saa ham?

Tr. Javist, ja da!

Philo. Sikkert?

Tr. Sikkert, siger jeg!

Philo. Siger sandt du, er forbi Alt!

Tr. Hvortil kan mig gavne Løgn?

Philo. Hvad skal jeg gjøre?

Tr. Lade rydde Alting bort i Hast.

Hvem ligger her og sover?

Philo. Callidamates.

Tr. Væk ham, Delphium!

De. Callidamates, Callidamates, vaagn!

Ca. Jeg er jo vaagen; Vin!

De. Vaagn! Philolaches har nu faat sin Fader hjem.

Ca. Saa leve han!

Philo. Ja han lever, jeg er død alt!

Ca. Er du det? Jasaa?

Philo. Kjære, reis dig, Far min kommer.

Ca. Kommer Far din, siger du?

Iúbe [eum] abire rúrsum. quid illi réditio huc etiám fuit?
PHILO. Quíd ego agam? pater iam híc me offendet míserum
aduéniens ébrium,
Aédis plenas cónuiuarum et múlierum. miserúmst opus,
Ígitur demum fódere puteum, úbi sitis faucés tenet:
Sícut ego aduentú patris nunc quaéro, quid faciám miser.
TR. Éccere autem hic déposiuit cáput et dormit. súscita.
PHILO. Étiam uigilas? páter, inquam, aderit iam híc meus.
CA. Ain tú, pater?
Sóleas cedo mi, ut árma capiam: iám pol ego occidám patrem.
PHILO. Pérdis rem: tace amábo. abripite hunc íntro actutum
intér manus.
CA. Iam hércle ego uos pro mátula habebo, nísi mihi matulám datis.
PHILO. Périi.
TR. Habe bonum ánimum: ego istum lépide medicabó metum.
PHILO. Núllus sum.
TR. Taceás: ego, qui istaec sédem, meditabór tibi.
Sátin habes, ego áduenientem si íta patrem faciám tuom,
Nón modo ne intro eát, uerum etiam ut fúgiat longe ab aédibus?
Vós modo hinc abíte intro atque haec própere hinc amolímini.
PHILO. Úbi ego ero [ergo]?
TR. Vbi máxume esse [té] uis, cum hac, cum istác eris.
DE. Quíd si igitur abeámus hinc nos?
TR. Nón hoc longe, Délphium.
Nam íntus potate haú tantillo hác quidem causá minus.
PHILO. Eí mihi, quam, istaec blánda dicta quo éueniant, madeó metu.
TR. Pótin ut animo sís quieto et fácias quod iubeó?
PHILO. Potest.
TR. Ómnium primúm, Philematium, íntro abi, et tu Délphium.
DE. Mórigerae tibi érimus ambae.
TR. Ita ílle faxit Iúppiter.
Ánimum aduorte núnciam tu, quaé uolo accurárier.

Bed ham reiſe! Hvorfor ſkulde han nu ogſaa komme hjem?

Philo. Hvad ſkal jeg gjøre? Fader finder her elendig drukken mig,
Huſet fuldt af Gjeſter og Kvinder. Spildt er Møien vel
Brønd at grave, naar alt Tørſten ſnører Halſen ganſke til;
Saa jeg ved min Faders Komme ſpørger, hvad jeg gjøre ſkal?

Tr. Se, nu har han lagt ſit Hoved, alt han ſover. Væk ham op!

Philo. Hold dig vaagen, Far min, ved du, kommer hid.

Ca. Nei, gjør han det?
Skoene giv mig! Vaaben tar jeg, og ſaa ſlaar jeg din Far ihjel.

Philo. Er du galen? Ti dog ſtille! Tag ham, bring ham fluxens ind!

(Trællene bærer ham ind.)

Ca. Jeg ſkal bruge Jer ſom Potte, bringer I ei Potten ſtrax!

Philo. Ve mig!

Tr. Fat dig! Jeg ſkal ſiffig nok kurere denne Frygt.

Philo. Alt er ude!

Tr. Ti! Betænke Alting for dig ſkal jeg nu!
Er det nok, hvis jeg din Fader hindrer, naar han kommer hid,
Ei blot Indgangen i Huſet, men ham ſtræmmer langt herfra?
I maa bare nu gaa ind og tage Alting bort med Jer.

Philo. Hvor ſkal jeg hen?

Tr. Did, du helſt vil, gaa med denne, gaa med hin.

De. Nu, hvad vil du? Skal vi gaa da?

Tr. Ei ret langt dog, Delphium.
Indenfore kan I drikke, ikke mindre juſt derfor.

Philo. Hvad blir Enden paa den Trøſt vel? O jeg ſveder
Angſtens Sved!

Tr. Kan du ikke være rolig, gjøre, hvad jeg byder?

Philo. Jo!

Tr. Førſt og fremſt nu, Philematium, gaa du ind med Delphium!

De. Begge er vi dig til Vilje.

Tr. Ja det give Juppiter!
Læg nu nøie Mærke til, hvad her jeg vil, der gjøres ſkal.

Ómnium primúmdum [haec] aedes iám face occlusaé sient.
Íntus caue muttíre quemquam síueris.
PHILO. Curábitur.
TR. Támquam si intus nátus nemo in aédibus habitét.
PHILO. Licet.
TR. Neú quisquam respónset, quando hasce aédis pultabít senex.
PHILO. Númquid aliud?
TR. Cláuem mi harunc aédium Lacónicam
Iám iube ecferri íntus: hasce ego aédis occludam hínc foris.
PHILO. Ín tuam custodélam meque et méas spes trado, Tránio.
TR. Plúma haud interést, patronus án cluens propriór sies
Hómini, quoi nulla ést in pectore [ínnata umquam] audácia.
Nam quoíuis homini uél optumo uel péssumo
Quamuís desubito fácilest facere néquiter:
Verum íd uidendumst, íd uiri doctíst opus,
Quae désignata sínt et facta néquiter,
Tranquílle cuncta ut próueniant et síne malo,
Ne quíd patiatur, quam ób rem pigeat uíuere.
Sicút ego ecficiam, quaé facta hic turbáuimus,
Profécto ut liqueant ómnia et tranquílla sint,
Neque quícquam nobis páriant ex se incómmodi.
Sed quíd tu egredere, púere?
PVER. Fero clauim.
TR. Óptume
Praecéptis paret.
PVER. Érus te iussit máxumo
Opere órare, ut patrem áliquo apsterrerés modo,
Ne introíret aedis.
TR. Quín etiam illi hoc dícito:
Factúrum me, ut ne etiam áspicere aedis aúdeat,
Capite óbuoluto ut fúgiat cum summó metu.

Først og fremmest skal du lukke hele Huset ganske til.
Og ei lade Nogen kny derinde.

Philo. Det skal der sørges for!

Tr. Just som ei i Huset fandtes nogen Moders Sjæl.

Philo. Ja vel!

Tr. Ei skal heller Nogen svare, naar nu Gamlen bundrer paa.

Philo. Hvad saa mer?

Tr. Den store Nøgle skal du lange mig herud;
Huset her jeg da vil stænge og mig holde udenfor.

Philo. I din Varetægt jeg giver mig og Haabet, Tranio!

Tr. (alene) Ei en Fjer det skiller, er Patron En eller og Klient
Hos en Mand, som ei har mindste Gran af Mod i Brystet lagt.
Thi hver en Mand, den bedste som den sletteste,
I Skyndsomhed kan handle ilde saare let.
Men det man maa se til, det er den Kloges Sag,
At Planen, som er lagt og udført rænkefuldt,
I Alt kan gaa sin Gang og uden Uheld frem,
Saa ei man lider det, som gjør af Livet kjed.
Saa vil jeg sørge for, at Mudret, vi har gjort,
Skal klare sig saa rent i allerbedste Ro
Og ei for Nogen af os føde frem Besvær.
Hvad skal du ud for, Smaadreng?

Smaadreng. Jeg har Nøglen med.

Tr. Han lystrer vel.

Smaadreng. Ja, Herren bød mig just
Af al Magt bede dig at faa hans Fader fra
At komme ind i Huset.

Tr. Sig ham da, jeg skal
Saa mage, at han ei engang tør se derpaa.
At Hovedet han hyller til og rømmer ræd.

Clauím cedo atque abi híuc intro: occlude óstium,
Et ego híuc occludam. iúbe uenire núnciam:
Ludós ego hodie uíuo praesenti huíc seni
Faciám: quod credo mórtuo numquám fore.
Concédam a foribus húc: hinc speculabór procul,
Vnde áduenienti sárcinam inponám seni.

THEOPROPIDES (CVM PEDISEQVIS). TRANIO.

TH. Habeó, Neptune, grátiam magnám tibi,
Quom méd amisisti á te uix uiuóm modo.
Verúm si posthac mé pedem latúm modo
Scies ínposisse in úndam, hau causast, ílico
Quod núnc uoluisti fácere quin faciás mihi.
Apage, ápage te a me núnciam post húnc diem:
Quod créditurus tíbi fui, omne crédidi.
TR. Edepól, Neptune, péccauisti lárgiter,
Qui occásionem hanc ámisisti tám bonam.
TH. Triénnio post Aégupto aduenió domum:
Credo, éxpectatus uéniam familiáribus.
TR. Nimio édepol ille pótuit expectátior
Veníre, qui te núntiaret mórtuom.
TH. Sed quíd hoc? occlusa iánuast intérdius.
Pultábo. heus, ecquis ístas aperit míhi foris?
TR. Quis homóst, qui nostras aédis accessít prope?
TH. Meus séruos hic quidemst Tránio.
TR. O Theópropides,
Ere, sálue: saluom te áduenisse gaúdeo.
Vsquín ualuisti?
TH. Vsque, út uides.
TR. Factum óptume.
TH. Quid uós, insanin' éstis?
TR. Quidum?
TH. Sic quia

Giv Nøglen hid, gaa ind igjen, luk Døren til!
Jeg lukker til herfra. Ja lad ham komme nu:
For Gamlen, mens han lever end, jeg steller til
Et Optog, som ei vanker, er han engang død.
Fra Døren viger jeg og speider langtfra saa,
Hvorfra han kommer, Gamlen, som jeg lyver fuld.

Anden Scene.

Theopropides (med Trælle). Tranio.

Th. Jeg yder, o Neptun, dig saare megen Tak,
Fordi du slap mig fra dig, skjønt med Livet knap.
Men hvis du faar at vide, at min Fod har rørt
Ved Havet end engang, da kan du gjerne strax
Faa Lov at gjøre med mig, hvad du vilde nu.
Vig bort, vig bort fra mig og det fra denne Dag,
Alt, hvad der var min Agt, har jeg nu betroet dig.

Tr. (afsides). Jagu har du Neptun her gjort en dygtig Buk,
Som lod gaa fra dig slig fortrinlig Leilighed.

Th. Jeg kommer fra Ægypten efter tre Aars Færd;
Velkommen tror jeg vist, jeg bliver for mit Hus.

Tr. (som før). Adskillig mer velkommen vilde blive den,
Der kom og bragte os et Budskab om din Død.

Th. Men hvad er det? Min Dør er midt paa Dagen stængt?
Jeg faar banke paa. Hei, vil ei Nogen lukke op?

Tr. Hvem er det, som er traadt saa nær til Huset vort?

Th. Det er jo Tranio, min Træl.

Tr. Theopropides!
Velkommen Herre! Glæder mig at se dig frisk
Tilbage. Du har havt det godt?

Th. Ja, som du ser.

Tr. Det var deiligt.

Th. Men I er gale vel?

Tr. Hvorfor det?

Th. Jo vist

Foris ámbulatis: nátus nemo in aédibus
Seruát, neque qui reclúdat neque respóndeat.
Pultándo paene cónfregi hasce ambás [foris].
TR. Eho, an tú tetigisti has aédis?
TH. Quor non tángerem?
Quin púltando, inquam, paéne confregí foris.
TR. Tetigístin?
TH. Tetigi, inquam, ét pultaui.
TR. Váh.
TH. Quid est?
TR. Male hércle factum.
TH. Quíd est negoti?
TR. Nón potest
Dicí, quam indignum fácinus fecisti ét malum.
TH. Quid iám?
TR. Fuge opsecro átque apscede ab aédibus.
Fuge húc, fuge ad me própius. tetigistín foris?
TH. Quo módo pultare pótui, si non tángerem?
TR. Occídisti hercle —
TH. Quém mortalem?
TR. Omnís tuos.
TH. Di té deaeque omnes fáxint cum istoc ómine —
TR. Metuó, te atque istos éxpiare ut póssies.
TH. Quam ob rem? aút quam subito rém mihi adportás nouam?
TR. Ere, heús, iube illos íllim amabo apscédere.
TH. Apscédite.
TR. Aedis ne áttigatis. tángite
Vos quóque terram.
TH. Opsecro hércle, quin [intro ímus huc]?
TR. Quia séptem menses súnt, quom in hasce aedís pedem
Nemo íntro tetulit, sémul ut emigráuimus.
TH. Elóquere, quid ita?
TR. Círcumspicedum: númquis est,

Fordi I vandrer udenfor, og ei et Liv
Paa Huſet paſſer, lukker op og ſvarer til.
Jeg bundret har, ſaa næſten jeg ſlog Døren ind.

Tr. Hvad? Har du rørt ved Huſet?

Th. Hvorfor ikke det?
Jeg har jo, hører du, faſt bundret Døren ind.

Tr. Du har rørt den?

Th. Rørt, javiſt, og bundret paa.

Tr. O ve!

Th. Hvad nu?

Tr. Det var ſlemt!

Th. Hvad er paa Færde da?

Tr. Jeg kan
Ei ſige, hvilken grufuld Daad, du der har gjort!

Th. Hvad da?

Tr. Jeg ber, tag Flugten! Løb fra Huſet langt!
Løb hid, løb nærmere til mig! Du har Døren rørt?

Th. Hvor kunde banke jeg, hvis ei jeg rørte den?

Tr. Ved Gud, da har du dræbt —

Th. Hvem da?

Tr. Dit hele Hus!

Th. Dig Guder og Gudinder alle for det Ord —

Tr. For dig og Dine kan du neppe ſone nu.

Th. Hvorfor? Hvad Nyt er det, du krammer ud med Et?

Tr. (viſer paa Trællene). Hør, Herre, lad dog dem, jeg beder, bidhen gaa.

Th. (til Trællene.) Gaar bort!

Tr. Og rør ei Huſet! Lægger og Jer Haand
Paa Jorden!

Th. Herre Gud! Hvorfor gaar vi ei ind?

Tr. Fordi ſyv Maaneder er ledne, ſiden her
I dette Hus blev ſat en Fod, fra vi drog ud!

Th. Saa ſig da, hvorfor?

Tr. Se dig om! Er Nogen her?

Sermónem nostrum qui aúcupet?
TH. Tutúm probest.
TR. Circúmspice etiam.
TH. Némost: loquere núnciam.
TR. Capitále factumst.
TH. Quíd [id] est? non intéllego.
TR. Scelus, ínquam, factumst iám diu antiquom ét uetus,
Antíquom; id adeo nós nunc factum inuénimus.
TH. Quid istúc est sceleris aút quis id fecít? cedo.
TR. Hospés necauit hóspitem captúm manu:
Iste, út ego opinor, qui hás tibi aedis uéndidit.
TH. Necáuit?
TR. Aurumque éi[dem] ademit hóspiti,
Eumque híc defodit hóspitem ibidem in aédibus.
TH. Quaprópter id uos fáctum suspicámini?
TR. Ego dícam: ausculta. [ille] út foris cenáuerat
Tuos gnátus, postquam rédiit a cená domum,
Abímus omnes cúbitum, condormíuimus.
Lucérnam forte oblítus fueram extínguere:
Atque ílle exclamat dérepente máxumum.
TH. Quis homo? án meus gnatus?
TR. St', tace: auscultá modo.
Ait uénisse illum in sómnis ad se mórtuom.
TH. Nempe érgo in somnis?
TR. Íta: sed auscultá modo.
Ait íllum hoc pacto síbi dixisse mórtuom —
TH. In sómnis?
TR. Mirum, quín uigilanti díceret,
Qui abhínc sexaginta ánnis occisús fofet.
Intérdum ineptis.
TH. Táceo.
TR. Sed ecce, quae ílle ait:

Som fange kan vort Ord?

Th. Her er da sikkert nok.

Tr. Se end engang.

Th. Slet Ingen. Tal dog bare ud!

Tr En Udaad er der sket.

Th. Hvad? Skjønner ei et Ord.

Tr. En Udaad, siger jeg, forlængst i svunden Tid,
Ja gammel, men det har vi først opdaget nu.

Th. Hvad er den Brøde da? Hvo øved den? Saa tal!

Tr. Paa Gjestevennen lagde voldsom Haand hans Vert;
Den Mand, det er min Tro, der solgte dig det Hus.

Th Han dræbte ham?

Tr. Og røved samme Ven hans Guld,
Og han begraved denne Ven i Huset her.

Th. Hvad Grund har I at tro paa slig en Daad?

Tr. Jeg skal det sige, hør! Din Søn i Selskab var,
Og da han saa var kommen fra det Selskab hjem,
Saa gik tilsengs vi Alle, og saa sov vi da.
Tilfældigen jeg havde Lampen ei slukt ud,
Og saa han sætter i med Et saa stort et Skrig.

Th. Hvem da? Var det min Søn?

Tr. Hys! Stille blot og hør,
Den Døde, siger han, i Søvne til ham kom.

Th. Det var i Søvne vel?

Tr. Ja vist, men hør blot paa.
Han siger, at hin Døde talte saa til ham —

Th. I Søvne da?

Tr. Kanske til en lysvaagen Mand,
Han kunde tale han, som sexti Aar var død?
Du ørsker imellem.

Th. Jeg tier.

Tr. Men hør, hvad han sa' til ham:

'Ego tránsmarinus hóspes sum Diapóntius.
Hic hábito: dedita haéc mihist habitátio:
Nam me Áccheruntem récipere Orcus nóluit,
Quia praémature uíta careo. pér fidem
Decéptus sum: hospes me híc necauit, ísque me
Defódit insepúltum clam in hisce aédibus,
Sceléstus, auri caúsa. nunc tu hinc émigra:
Scelestae haé sunt aedes, ínpiast habitátio.'
Quae hic mónstra fiunt, ánno uix possum éloqui.
St st!
TH. Quid ópsecro hercle fáctumst?
TR. Concrepuít foris.
TH. Hicíne percussit? gúttam haud habeo sánguinis:
Viuóm me accersunt Áccheruntem mórtui.
TR. Perii: íllisce hodie hanc cónturbabunt fábulam.
Nimis quám formido, né manufesto hic me ópprimat.
TH. Quid túte tecum lóquere?
TR. Apscede ab iánua:
Fuge, ópsecro hercle.
TH. Quó fugiam? etiam tú fuge.
TR. Nihil égo formido: páx mihist cum mórtuis.
INTVS. Heus, Tránio.
TR. Non me áppellabis, sí sapis.
Nihil égo commerui, néque istas percussí foris.
TH. Quaesó quid [istuc est? quór sermonem] ségregas?
[TR. Caue uérbum faxis.
TH. Quaé r]es te agitat, Tránio?
Quicum ístaec loquere?
TR. An quaéso tu appelláueras?
Ita mé di amabunt, mórtuom illum crédidi
Expóstulare, quía percussissém foris.

„Jeg er en overſøiſk Ven, Diapontius.
Her bor jeg, dette Hus er anviſt til mit Bo,
Thi Orcus vil ei gi' mig Plads i Acheron,
Fordi for tidlig jeg gik heden. Mig bedrog
Min Tillid; dræbt jeg blev her af min Gjeſteven,
Og han mig ſlængte i et Hul i dette Hus,
Den Brødefulde, for mit Guld. Drag du herfra:
Det er et Brødens Hus, det her, et Syndens Bo."
Hvad Skrømt her gaar, jeg i et Aar faar knapt fortalt.
Tys, Tys!

Th. Hvad er det, Kjære?

Tr. Det i Døren tog —

Th. Slog han paa Døren nu? En Draabe Blod ei mer
Jeg har; de Døde henter mig til Acheron!

Tr. (afſides). Fordømt! De fordærver mig min Skrøne her idag.
Jeg er nu altfor ræd, han griber mig i Løgn.

Th. Hvad taler du med dig ſelv?

Tr. Gaa blot fra Døren bort:
For Guds Skyld, løb din Vei!

Th. Hvorhen? Løb ogſaa du!

Tr. Jeg har ei Frygt, jeg har med Spøgelſet Forlig.

Roſt (indenfra). Hei, Tranio!

Tr. Kald ikke paa mig, er du klog.
Jeg Intet har forbrudt, og ei paa Døren ſlog.

Th. Nei, Kjære hvad er det? Hvi taug du pludſelig?

Tr. Stil, ei et Ord!

Th. Hvad gaar der af dig, Tranio?
Hvem taler du da med?

Tr. Nei, kaldte paa mig du?
Gud hjelpe mig, den Døde trode jeg det var,
Som drog til Regnſkab mig, fordi jeg paa Døren ſlog.

Sed tu étiamne astas, néc quae dico optémperas?
TH. Quid fáciam?
TR. Caue respéxis: fuge, operí caput.
TH. Quor nón fugis tu?
TR. Páx mihist cum mórtuis.
TH. Scio: quíd modo igitur? quór tanto opere extímueras?
TR. Nil mé curassis, ínquam: ego mihi prouídero.
Tu ut óccepisti, tántum quantum quís fuge,
Atque Hérculem inuocá.
TH. Mihi Herculem ínuoco.
TR. Et égo, tibi hodie ut dét, senex, magnúm malum.
Pro di ínmortales, ópsecro uostrám fidem,
Quid égo hodie negóti confecí mali.

Men du, hvi staar du endnu der og lyder ei?

Th. Hvad skal jeg gjøre?

Tr. Se ei tilbage; dit Hoved dæk

Th. Hvi løber ei du?

Tr. Jeg har med Spøgelset Forlig.

Th. Det ved jeg; men fornylig da? Hvorfor saa ræd?

Tr. Bryd dig bare ei om mig. Jeg skal nok vare mig.
Som nu du har begyndt, fly, det Bedste, du har lært,
Og raab til Herkules.

Th. Jeg raaber, Herkules!

Tr. Og jeg, at han gir dig, Gamlen, en dygtig Smæk idag.
Og Guder, I bevare mig i denne Stund;
Hvad har jeg dog idag for Skøierstreger gjort!

ACTVS III.

DANISTA. THEOPROPIDES. TRANIO.

DA. Sceléstiorem ego ánnum argento faénori
Numquam úllum uidi, quam híc mihi annus óptigit.
A máni ad noctem usque ín foro degó diem:
Locáre argenti némini nummúm queo.
TR. Nunc pól ego perii pláne in perpetuóm modum.
Danísta adest, qui dédit [argentum faénori],
Qui amícast empta quóque [opus in sumptús fuit].
Manufésta res est, nísi quid occurró prius,
Hoc né senex rescíscat. ibo huic óbuiam.
Sed quídnam hic sese tám cito recipít domum?
Metuó ne de hac re quíppiam indaudíuerit.
Accédam atque adpellábo. ei, quam timeó miser.
Nihil ést miserius, quam ánimus hominis cónscius,
Sicút me habet [nunc]. uérum utut res sése habet,
Pergám turbare pórro: ita haec res póstulat.
Vnde ís?
TH. Conueni illum, únde hasce aedis émeram.
TR. Numquíd dixisti de íllo, quod dixí tibi?
TH. Dixi hércle uero [ea] ómnia.
TR. Ei miseró mihi:
Metuó ne techinae méae perpetuo périerint.
TH. Quid túte tecum?
TR. Níhil enim. sed díc mihi:

Tredie Akt.

Første Scene.

En Aagerkarl. Theopropides. Tranio.

Aagk. For Pengerenter ei saa skammeligt et Aar
Som netop dette Aar jeg nogensinde saa.
Den hele Dag paa Torvet altfra Morgenstund
Til Nat jeg kan dog ei en Skilling anbragt faa.

Tr. Nu er jeg om en Hals og det til evig Tid.
Der er den Aagerkarl, som har os de Penge laant,
Vi kjøbte Frillen for, og som vi leved op.
Det kommer for en Dag, hvis ei jeg finder først
Paa Noget, saa ei Gamlen bliver klog derpaa.
Jeg møder ham; men hvi er han igjen saa snart?
Jeg frygter, han har Noget hørt om denne Ting.
Jeg gaar derhen og taler til ham. Hvor ræd jeg er!
Der er ei Noget saa lumpent som Samvittighed.
Ja slig jeg har det nu; men hvordan Sagen staar,
Maa mere Mudder til; saa Sagen fordrer det!
Hvorfra kommer du?

Th. Fra ham, jeg kjøbte Huset af.

Tr. Du sagde dog vel Intet, om hvad jeg har sagt?

Th. Jogu sa' jeg ham Alt.

Tr. (afsides.) Ak ve mig Stakkar da:
Med mine Kunster er det, er jeg ræd, forbi.

Th. Hvad mumler du i Skjægget?

Tr. Intet, men saa sig,

Dixtín quaeso [hercle]?
TH. Díxi, inquam, ordine ómnia.
TR. Etiám fatétur de hóspite?
TH. Immo pérnegat.
TR. Negát?
[TH. Negat, inquam.
TR. Périi, rem] quom cógito.
[Non cónfitetur?]
TH. Dícam, si confésṣus sit.
Quid núnc faciundum cénses?
TR. Ego quid cénseam?
Cape, ópsecro hercle, cúm homine una iúdicem:
Sed eúm uideto ut cápias, qui credát mihi:
Tam fácile uínces, quám pirum uolpés comest.
DA. Sed Phílolachetis éccum seruom Tránium,
Qui míhi nec faenus néc sortem argentí danunt.
TH. Quo té agis?
TR. Nequoquam ábeo. ne ego súm miser,
Sceléstus, natus dís inimicis ómnibus.
Iam illó praesente adíbit. ne ego homo súm miser:
Ita et hínc et illinc mi éxibent negótium.
Sed óccupabo adíre.
DA. Hic ad me it. sáluos sum:
Spes ést de argento.
TR. [Hic] hílarus est: frustrást homo.
Saluére iubeo té, Misarguridés, bene.
DA. Saluéto. quid de argéntost?
TR. Abi sis, bélua:
Contínuo adueniens pílum iniecistí mihi.
DA. Hic homóst inanis.
TR. Híc homo certest áriolus.
DA. Quin tu ístas mittis trícas?
TR. Quin, quid uís, cedo.

Sa' du det, Kjære?

Th. Ordentlig jeg sa' ham Alt.

Tr. Han tilstaar det med Gjestevennen?

Th. Han nægter Alt.

Tr. Han nægter?

Th. Javist da!

Tr. (afsides). Jeg er nok solgt jeg, ret betænkt! (høit.) Han tilstaar ei?

Th. Jeg sa' det nok, hvis saa det var!
Hvad tror du nu, vi har at gjøre?

Tr. Hvad jeg tror?
Tag endelig en Dommer mellem dig og ham;
Se til dog, at du tar en slig, som tror paa mig,
Saa blir han expedert som Pæren af en Ræv.

Aagk. Der ser jeg jo Philolaches' Tjener Tranio;
Af dem jeg faar da hverken Rente eller Sum.

Th. (til Tranio). Hvorhen?

Tr. Jeg? Ingensteds. (Afsides.) Elendig er jeg, ja
Et Ulykkens Barn, i alle Guders Vrede skabt.
Nu kommer han, mens hin er her. O ve mig, ve,
Fra alle Kanter gjør de mig det broget nu.
Men jeg vil forekomme ham.

Aagk. Han kommer hid!
Jeg er ovenpaa. Jeg øiner Penge.

Tr. Han glæder sig:
Omsonst! Jeg ønsker, Myntforagter, dig Goddag.

Aagk. Goddag igjen! Men Pengene?

Tr. Gaa væk dit Fæ!
Ret som du kommer, gaar du lige paa mig løs.

Aagk. Den Mand er pengeløs.

Tr. Den Mand, han kan nok spaa.

Aagk. Hør op med dine Kneb.

Tr. Saa sig da, hvad du vil!

DA. Vbi Phílolaches est?
TR. Númquam potuistí mihi
Magis ópportunus áduen[ire quam] áduenis.
DA. Quid ést?
TR. Concede huc.
DA. [Quín mihi faenus réd]ditur?
TR. Scio té bona esse uóce: ne [clamá nimis].
DA. Ego hércle uero clámo.
TR. Ah, gere morém mihi.
DA. Quid tíbi ego morem uís geram?
TR. Abi quaeso hínc domum.
DA. Abeám?
TR. Redito huc círciter merídiem.
DA. Reddéturne igitur faénus?
TR. Reddetúr: iam abi.
DA. Quid ego húc recursem, aut óperam sumam aut cónteram?
Quid, si híc manebo pótius ad merídiem?
TR. Immo ábi domum: uerum hércle dico. abi módo domum.
Ait híc tibi * * * * * * *
DA. Quin uós mihi faenus dáte. quid hic nugámini?
TR. Heu, hércle nunc tu abí modo: auscultá mihi.
DA. Multós me hoc pacto iám dies frustrámini.
TR. Moléstus ne sis: némo dat; age quód lubet.
DA. Moléstus si sum, réddite argentum: ábiero.
Respónsiones ómnis hoc uerbo éripis.
TR. Sortem áccipe.
DA. Immo faénus, id primúm uolo.
TR. Quid aís, [o] tu hominum ómnium taetérrume?
Venísti huc te extentátum? agas quod ín manust.
Non dát, non debet.
DA. Nón debet?
TR. Ne γρῦ quidem
Ferre hínc potes. an métuis, ne quo abeát foras

Aagk. Hvor er Philolaches?

Tr. Du aldrig kunde mig
Kjærkommen mere komme, end du kommer nu.

Aagk. Hvad nu?

Tr. Kom bare hid!

Aagk. Faar jeg da Mit igjen?

Tr. Du har en dygtig Røst, det ved jeg; skraal ei saa.

Aagk. Jo minsandten skriger jeg.

Tr. Aa vær lidt føielig.

Aagk. Hvori skal jeg da føie dig?

Tr. Gaa herfra hjem!

Aagk. Gaa hjem?

Tr. Og kom tilbage saa ved Middagstid.

Aagk. Faar jeg da Renterne?

Tr. Javist, da faar du dem.

Aagk. Men hvorfor skal jeg stræve med at komme hid igjen?
Hvad, om jeg bliver heller her til Middagstid?

Tr. Nei, nei, gaa hjem. Jeg siger jagu sandt. Gaa hjem!

* * * * * * * * *

Aagk. Saa giv mig Renterne. Hvorfor har I mig til Nar?

Tr. Nei vist, gaa bare nu. Hør blot paa mine Ord.

Aagk. Paa denne Vis har I narret mig alt saa mangen Dag.

Tr. Hold op at plage, du faar slet Intet. Gjør, hvad du vil!

Aagk. Er jeg til Plage, saa betal; jeg gaar da strax,
Saa slipper I alt Tilsvar ved det ene Ord.

Tr. Saa tag da Kapitalen.

Aagk. Nei Renterne først og fremst.

Tr. Hvad siger du, du skammeligste Lumpenhund;
Du kommer hid og brisker dig? Gjør hvad du kan!
Han betaler ei, han skylder ei!

Aagk. Han skylder ei?

Tr. Ei et Gran du med dig faar. Eller frygter du, han skal

Vrbe éxulatum faénoris causá tui,
Quoi sórtem accipere iám licet?
DA. Quin nón peto
Sortem: ílluc primum faénus reddundúmst mihi.
TR. Tu sólus credo faénore argentúm datas.
DA. Cedo faénus, redde faénus, faenus réddite.
Datúrin' estis faénus actutúm mihi,
Datúrin' faenus?
TR. Faénus illic, faénus hic.
Nescís quidem nisi faénus fabulárier
Vnóse: neque ego taétriorem béluam
Vidísse me umquam quémquam quam te cénseo.
DA. Non édepol nunc med ístis uerbis térritas.
Iam hercle égo illum nominábo. * * *
* * * * * TR. Euge, strénue.
Beátus uero es núnc, quom clamas.
DA. Méum peto.
TH. Quod illúc est faenus, ópsecro, quod illíc petit?
TR. Pater éccum aduenit péregre non multó prius
Illíus: is tibi et faénus et sortém dabit.
Ne incónciliare quíd nos porro póstules.
Vide núm moratur.
DA. Quín feram, si quíd datur.
TH. Quid aís tu?
TR. Quid uis?
TH. Quís illic est? quid illíc petit?
Quid Phílolachetem gnátum compellát [meum]
Sic ét praesenti tíbi facit conuícium?
Quid illí debetur?
TR. Ópsecro hercle [té], iube
Obícere argentum ob ós impurae béluae.
TH. Iubeám —?
TR. Iube homini argénto os uerberárier.

Fra Byen rømme bort for dine Renters Skyld?
Kapitalen han betaler.

Aagk. Men jeg kræver ei
Min Kapital. Først Renterne betales skal.

Tr. Du er maaske den Eneste, som laaner Penge ud?

Aagk. Kom med Renterne, Renterne, betal mig Renterne!
Vil I gi' mig Renterne fluxens, vil I kanske det?
Vil I ud med Renterne?

Tr. Renter hist og Renter her!
Om andre Ting end Renter ei han tale kan
Og uden Stands. Et mer stivsindet Bæst, jeg tror,
End dig jeg aldrig nogensinde truffet har.

Aagk. Du skræmmer ikke mig, minsandt, med slige Ord;
Nu kalder jeg ved Gud paa ham. (Raaber paa Philolaches.)

Tr. Se se, ret saa!
Du har det godt nu, som du skraaler.

Aagk. Jeg fordrer Mit!

Th. Hvad er det dog for Renter, som han raaber paa?

Tr. Se der hans Fader, som er kommen hjem nu nys;
Han betaler dig de Renter og den Kapital,
Forlang dog ei at volde os end mer Besvær.
Du skal se, om han er vrang.

Aagk. Hvad jeg faar, jeg tar imod.

Th. Hvad svarer du?

Tr. Hvad?

Th. Hvem er det? Hvad vil han her?
Hvorfor kalder han saa svært paa min Søn Philolaches?
Og hvorfor skjælder han i Synet dig slig ud?
Hvad har han her at kræve?

Tr. Kjære, lad ham slaa
Med Sølv en Plade for hans skidne Asenkjæft.

Th. Hvad skal jeg lade?

Tr. Slaa Sølv i Synet paa den Fyr.

DA. Perfácile ego ictus pérpetior argénteos.
TR. Audín? uideturne, ópsecro hercle, idóneus,
Danísta qui sit, génus quod improbíssumumst?
TH. Non égo istuc curo quí sit [ille aut] únde sit:
[Sed] íd uolo mihi díci, id me scire éxpeto,
Quod illúc argentumst.
TR. Huíc [quod] debet Phílolaches
Paulúm.
TH. Quantillum?
TR. Quási quadragintá minas.
TH. Paulum íd quidemst?
TR. Ne sáne id multum cénseas.
TH. Adeo étiam faenus créditum argenti aúdio.
TR. Quattuór quadragintaílli debentúr minae,
Et sórs et faenus.
DA. Tántumst: nihilo plús peto.
TR. Velím quidem hercle ut úno nummo plús petas.
Dic té daturum, ut ábeat.
TH. Egon dicám dare?
TR. Dic.
TH. Égone?
TR. Tu ipsus. díc modo: auscultá mihi.
Promítte, age inquam: ego iúbeo.
TH. Respondé mihi:
Quid eóst argento fáctum?
TR. Saluomst.
TH. Sóluite
Vosmét igitur, si sáluomst.
TR. Aedis fílius
Tuos émit.
TH. Aedis?
TR. Aédis.
TH. Euge, Phílolaches

Aagk. Ja Slag af Sølv, dem skal jeg taale meget vel.
Tr. Der kan du høre! Ser ei du, hvor han breven er
Som Pengelaaner; sligt forbandet Pak.
Th. Jeg bryr mig ikke om, hvad han er; hvorfra han er,
Det vil jeg, du skal sige strax; jeg vide vil,
Hvad for Penge det er?
Tr. Det er nok ham, Philolaches
Skylder lidt.
Th. Hvorlidt?
Tr. En 30 Miner saa omtrent!
Th. Og det er lidt?
Tr. Du kan ei anse det for stort.
Th. Saa hører jeg der skyldes derpaa Renter og?
Tr. Ja, fire og fyrgetyve Miner er den Gjæld,
Kapital og Rente.
Aagk. Det Hele. Jeg fordrer ikke mer.
Tr. Gud gi', du vilde kræve blot en Skilling mer.
Sig du betaler, saa kan han gaa!
Th. Betale? Jeg?
Tr. Sig det!
Th. Skal jeg?
Tr. Du selv; sig det bare; hør paa mig!
Gjør det, lov ham Pengene, jeg siger det!
Th. Saa svar!
Hvor er de Penge?
Tr. I Behold.
Th. Betal da selv,
Naar Pengene er i Behold.
Tr. Din Søn har kjøbt
Et Hus.
Th. Et Hus?
Tr. Et Hus!
Th. Ei, ei, Philolaches

Patríssat: iam homo in mércatura uórtitur.
TR. Nam póstquam haec aedes íta erant ut dixí tibi,
Contínuost alias aédis mercatús sibi.
TH. Ain tu aédis?
TR. Aedis ínquam. sed scin quóiusmodi?
TH. Qui scíre possum?
TR. Váh.
TH. Quid est?
TR. Ne mé roga.
TH. Nam quíd ita?
TR. * * * * * * * *
* * speculo cláras: clarorém merum.
TH. Bene hércle factum. quíd, eas quanti déstinat?
TR. Taléntis magnis tótidem, quot ego et tú sumus.
Sed árraboni has dédit quadragintá minas:
* * * * * * * * * * *
Hinc súmpsit, quas ei dédimus. satin intéllegis?
TH. Bene hércle factum.
DA. Heus, iam ádpetit merídies.
TR. Apsólue hunc quaeso, uómitu ne hic nos énecet.
TH. Aduléscens, mecum rém habe.
DA. Nempe aps té petam?
TH. Petitó cras.
DA. Abeo: sát habeo, si crás fero.
TR. Malúm quod isti dí deaeque omnés duint:
Ita méa consilia pérturbat paenissume.
Nullum édepol hodie génus est hominum taétrius
Nec mínus bono cum iúre, quam danísticum.
TH. Qua in régione istas aédis emit fílius?
TR. Ecce aútem perii.
TH. Dícisne hoc quod té rogo?
TR. Dicám: sed nomen dómini quaero quíd siet.

Han ſlægter paa ſin Far og har alt Handelsvid.

Tr. Thi da med Huſet her ſtod til, ſom jeg har ſagt,
Saa gik han hen og kjøbte ſig et andet ſlux.

Th. Et Hus, ſiger du?

Tr. Ja, et Hus, ſiger jeg. Men hvad Slags vel?

Th. Hvor kan jeg vide —

Tr. Aa!

Th. Hvad da?

Tr. Nei, ſpørg mig ei.

Th. Hvad blir det ſaa?

Tr. * * * * * * *
* * * Klart ſom et Speil; ja lutter Skin!

Th. Godt gjort, minſandt, af ham. Hvad gav han ſaa for det?

Tr. Saa mange Stor-Talenter juſt, ſom jeg og du.
Paa Haanden gav de fyrgetyve Miner han;
* * * * * * * * *
Af denne laante han, hvad hin vi gav! Forſtaar?

Th. Godt gjort, minſandt!

Aagk. Hør paa, nu er det Middag ſnart.

Tr. Stil ham tilfreds, at vi er kvit hans Uhumſkhed.

Th. Du unge Mand, hold dig til mig.

Aagk. Skal jeg faa hos dig?

Th. Imorgen.

Aagk. Jeg gaar tilfreds, hvis jeg Mit imorgen faar.

Tr. (afſides). Gid Guder og Gudinder dig med Plager ſlaa:
Saa nær han var at ødelægge mig min Plan.
Der er minſandt for Tiden ei værre Folke-Slag
Og ſtørre Skade-Dyr end Aagerkarles Flok.

Th. I hvilken Bydel har min Søn da kjøbt det Hus?

Tr. (afſides.) Ja nu er jeg ſolgt.

Th. Faar jeg ſaa paa mit Spørgsmaal Svar?

Tr. Ja ſtrax, men Eierens Navn jeg kan ei komme paa.

TH. Age cómminiscere érgo.
TR. Quid ego núnc agam,
Nisi ut ín uicinum hunc próxumum [rem cónferam],
Eas émisse aedis húius dicam fílium?
Calidum hércle audiui esse óptumum mendácium.
Quicquíd dehinc dicam, núnc id certumst dícere.
TH. Quid ígitur? iam comméntu's?
TR. Di istum pérduint.
Immo ístunc potius. dé uicino hoc próxumo
Tuos émit aedis fílius.
TH. Bonán fide?
TR. Siquidem és argentum rédditurus, túm bona:
Si rédditurus nón es, non emít bona.
TH. Non ín loco emit pérbono.
TR. Immo in óptumo.
TH. Cupio hércle inspicere hasce aédis. pultadúm foris,
Atque énoca aliquem [huc] íntus ad te, Tránio.
TR. Ecce aútem [perii]: núnc quid dicam néscio.
Iterúm iam ad unum sáxum me fluctús ferunt.
Quid núnc? non hercle, quíd nunc faciam, réperio.
Manufésto teneor.
TH. Énocadum aliquem ócius,
Roga círcumducat: heús tu.
TR. At hic sunt múlieres:
Vidéndumst primum, utrum éae uelintne an nón uelint.
TH. Bonum aéquomque oras. [í,] percontare ét roga:
Ego híc tantisper, dum éxis, te opperiár foris.
TR. Di té deaeque omnes fúnditus perdánt, senex:
Ita méa consilia [tu] úndique oppugnás male.
Euge, óptume eccum [huc] aédium dominús foras
Simó progreditur ípsus. huc concéssero,
Dum míhi senatum cónsili in cor cónuoco.
Igitúr tum accedam hunc, quándo, quid agam, inuénero.

---

666 Calidum hóc est: etsi prócul abest, urít male. III, 1, 81

Th. Se til, du finder paa det!

Tr. (afsides). Ja, hvad gjør jeg nu?
Jeg faar det lægge her i nærmeſt Naboſkab;
Skal jeg ſige, at hans Søn har kjøbt ſig Huſet her?
Jeg har hørt, mens den er varm, er Løgnen allerbedſt.
Hvad ſiden jeg ſige ſkal, ſaa ſiger jeg dette nu.

Th. Nu? Har du ſnart fundet paa det?

Tr. (afsides). Ja, Guderne ham ſlaa!
Nei heller denne her. (Høit). I nærmeſt Naboſkab
Din Søn har kjøbt det Hus.

Th. For Alvor er det vel?

Tr. Hvis Pengene du gir dertil, for Alvor da,
Hvis Pengene du giver ei, for Alvor ei.

Th. Men Stedet er ei juſt ſaa godt.

Tr. Jo netop godt!

Th. Jeg har dog Lyſt at ſe det Hus. Paa Døren ſlaa,
Og kald ſaa En derinde ud, du Tranio.

Tr. Ja nu er jeg væk. Jeg ved ei, hvad jeg ſige ſkal.
Mig Bølgerne ſlaar paany hen mod det ſamme Skjær.
Ja hvad? Hvad nu jeg gjør, jeg finder ſaa Skam ei paa.
Jeg ſidder aabenbarlig faſt!

Th. Kald ud En, fort!
Og bed ham viſe os om! Hei da!

Tr. Der bor Kvinderne;
Førſt maa underſøges om de vil, eller ikke vil.

Th. Det er ret og billigt; gaa ind og bed og ſpørg dig for:
Jeg bier udenfor, indtil du kommer ud. (Gaar til Side.)

Tr. Gid alle Guder og Gudinder ſkamſlaa dig,
Du Gamling, ſom truer mine Planer fra hver Kant.
Ei ſe, der kommer jo beleilig af Huſet ud
Husherren, Simo, ſelv. Jeg træder lidt herhen,
Til jeg faar ſammenkaldt et Statsraad i mit Sind.
Saa gaar jeg til ham, har jeg Noget fundet paa.

SIMO. THEOPROPIDES. TRANIO.

SI. Mélius anno hóc mihi nón fuit domi,
Néc quod una ésca me iúuerit magis.
Prándium uxór mihi pérbonum dedit;
Núnc dormitúm iubet me íre: minume.
Nón mihi fórte uisum ílico fuit,
Mélius quom prándium, quám solet, dedit.
Vóluit in cúbiculum abdúcere me anus:
Nón bonust sómnus de prándio: apage.
Clánculum ex aédibus me édidi foras:
Tóta turgét mihi uxór, scio, domi.
TR. Rés paratást mala in uésperum huic seni:
Nam ét cenandum ét cubandúmst ei male.
SI. Quóm magis cógito cúm meo animo:
Sí quis dotátam uxorem átque [eam] anum habet,
Néminem sóllicitat sópor: ibi omnibus
Íre dormítum odiost. uéluti nunc mihi
Éxequi cérta res ést, ut abeam
Pótius hinc ád forum, quám domi cubem.
Átque pol néscio ut móribus sient
Vóstrae: [at] haec, sát scio, quám me habet male,
Péius posthác fore quám fuit mihi.
TR. [Si] ábitus tuos tíbi, senex, fécerit male,
Níhil erit quód deorum úllum accusites:
Te ípse iure óptumo mérito incusés licet.
Témpus nunc ést senem hunc ádloqui mihi.
Hóc habet: répperi quí senem dúcerem,
Quó dolo a mé dolorém procul péllerem.
Áccedam. dí te ament plúrumum, Simo.
SI. Sáluos sis, Tránio.
TR. Út uales?
SI. Nón male.

Anden Scene.

Simo. Theopropides. Tranio.

Si. Bedre har jeg ikke iaar det havt i mit Hjem;
Heller ei har mig Maden smagt saa godt.
Rigtig god Middagsmad gav min Kone mig;
Nu vil hun ha', jeg skal ta' mig en Lur; jo pyt!
Ikke for Ingenting, det skjønte jeg strax,
Gav hun mig bedre end vanlig Middagsmad.
Kjærringen i Sovekammeret vilde-dra' mig ind:
God er ei Søvn paa Maden. — Væk!
Listed mig saa ud af Huset paa Gaden her,
Ved nok, at Konen derinde flyver i Flint.

Tr. Gamlen faar vist ingen Kveldstund blid;
Daarlig bliver Maden og daarlig Sengen, jeg spaar.

Si. Tænker jeg saa i mit stille Sind:
De, som sig Koner med Medgift, ja og Alder, tog,
Har ingen Længten til Nattens Ro;
Alle gaar de nødig tilsengs. Saa jeg og;
Fast har jeg bestemt, at heller jeg gaar
Turen ned til Torvet, end hjem og i Seng.
Ikke ved jeg, hvordan Jeres har det for Skik,
Det jeg ved, at min nu holder mig strengt,
Og vil holde et Hus, som er værre end før.

Tr. Faar du nu svide Gamling, for du gik,
Ei faar du da gi' Skylden nogen Gud:
Selv dig medrette kan du give al Skyld.
Tid er for mig nu at tale Gamlingen til.
Nu han faar, og jeg ved, hvor jeg fange ham skal,
Hvilket Kneb, jeg skal bruge og knebet ei bli'.
Hen til ham nu jeg gaar. Gud dig signe, Simo!

Si. Se, Goddag Tranio!

Tr. Hvor staar til?

Si. Ikke slet.

Quíd agis?
TR. Hominem óptumum téneo.
SI. Amicé facis,
Quóm me laudás.
TR. Decet cérte.
SI. [At] hercle aútem ego
Haú bonum téneo seruóm. * * * * *
TH. Heía mastígia ad mé redi.
TR. Iam ísti ero.
TH. Quíd nunc? quam móx?
SI. Quid est?
TR. Quód solet fíeri hic
Íntus.
SI. Quid id ést, tibi scís, quod [istí] solet.
* * * * * * * loquar.
Síc decet * * * * morém geras.
Víta quam sít breuis, cógita. * quid * *
TR. Ehem,
Víx tandem percépi super his rébus nostris té loqui.
SI. Músice hercle ágitis aetátem ita ut uós decet:
Víno et uictú, piscatú probo, eléctili
Vítam cólitis.
TR. Immó uita antehác erat:
Núnc nobis ómnia haec éxcidérunt.
SI. Quídum?
TR. Ita óppido occídimus omnés, Simo.
SI. Nón taces? próspere uóbis cuncta úsque adhuc
Prócesserúnt.
TR. Ita ut dícis facta haú nego.
Nós profectó probe ut uóluimus uíximus:
Séd, Simo, íta nunc uéntus náuem

Hvad gjør du?

Tr. Tar i Haanden en Hædersmand.

Si. Smukt af dig, slig en Ros.

Tr. Det er rimeligt nok.

Si. Men min Tro ikke jeg tar i Haand juſt en Træl,
Som er god. * * * * * * * *

Th. (raaber til Tranio). Hei, kom hid, Kjæppeſlid.

Tr. Kommer ſnart!

Th. Hvad nu da? Og hvor ſnart?

Si. Hvad er det?

Tr. Det er det,
Som her pleier ſke —

Si. Hvad det er, ved jo du, det, der pleier ſke.
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
Livet er jo ſaa kort, tænk paa det! * * * *

Tr. Ei, jeg neppe ſkjønte, at du talte her om os og Vort.

Si. Ja, I lever Jert Liv, ſom ſig bør, elegant,
Vin og Mad, fineſt Fiſk, Lækkerhed
Er Jert Liv.

Tr. Ja tilforn var det Liv;
Nu er Alting os falden af Haand.

Si. Hvad da?

Tr. Nu er vi Alle om en Hals, o Simo.

Si. Aa, gaa væk! Hidtil er det jo faldet ſaa fint
For Jer Alt.

Tr. Jeg ſiger ei Nei til det Ord.
Sandelig har vi her havt et Liv til vor Lyſt.
Men Simo, ſaa er nu vores Skib af al Vind

Déseruít —
SI. Quid est? quó modo?
737 b. 738 a TR. Péssumo.
738 b. 739 a SI. Quaéne subdúcta erat túto in térram?
TR. Eí!
SI. Quid est?
TR. [Heú] 'me miserum! óccidi.
SI. Quí?
739 b. 740 a TR. Quia
740 b Vénit nauis, nóstrae **naui** quaé frangát ratem.
SI. Vellem út tu uelles, Tránio. sed quíd est negoti?
742 TR. [Ego] éloquar:
Erus péregre uenit.
SI. Túnc [tibi hercle actútum] chorda tenditur:
Inde férriterium: póstea —
TR. [Pol pér tua te] genua ópsecro,
Ne indícium ero faciás meo.
745 SI. E me, né quid metuas, níl sciet.
TR. Patróne, salue.
SI. Níl moror mi istímodi cluéntis.
TR. Nunc hóc, quod ad te nóster me misít senex —
SI. Hoc míhi responde prímum, quod ego té rogo:
Iam de ístis rebus nóster quid sensít senex?
TR. Nil quícquam.
750 SI. Num quid íncrepauit fílium?
TR. Tam líquidust, quam liquida ésse tempestás solet.
Nunc te hóc orare iússit opere máxumo,
Vt síbi liceret ínspicere hasce aedís tuas.
SI. Non súnt uenales.
TR. Scío equidem istuc: séd senex
755 Gunaéceum aedificáre uolt hic ín suis
Et bálineas et ámbulacrum et pórticum.

Rent forladt —

Si. Hvad er det? Og hvordan?

Tr. Saare slet.

Si. Det, som var kommen godt paa det Tørre?

Tr. O, Nei!

Si. Nu, hvad da?

Tr. Stakkars mig, jeg er væk.

Si. Hvordan det?

Tr. Kommen er jo det Skib, som os seiler isænk.

Si. Ja gid det gaa dig efter Ønske! Hvad vil du mig?

Tr. Hør nu:
Fra Reisen hjem er kommen Herren.

Si. Tvundet er da Strikken din!
Og saa Jernsliberiet, og derpaa —

Tr. Jeg beder, favner dine Knæ,
Bær ikke Vidnesbyrd mod mig.

Si. Vær ikke ræd; jeg holder tæt.

Tr. Tak, min Patron!

Si. Jeg skjøtter ikke stort om slig Klient.

Tr. Hør nu, hvorfor vor Gamle har mig sendt til dig.

Si. Men svar mig først paa det, som jeg dig spørger om:
Har Gamlen Jeres noget Nys om disse Ting?

Tr. Nei, aldrig et Gran.

Si. Og Sønnen har ei faaet Skjænd?

Tr. Han er saa blid som Veiret, naar det blidest er.
Nu bød han mig at bede dig instændigen
Om at faa Lov at sig bese i Huset her.

Si. Det er ei tilsalgs.

Tr. Jeg ved det nok, men Gamlen vil
En Fruerstue bygge her til Huset sit
Og Badstue og Buegang, Spadserehal.

SI. Quid sómni somniáuit?
TR. Ego dicám tibi:
Dare uólt uxorem fílio quantúm potest:
Ad eám rem facere uólt nouom gunaéceum.
Nam síbi laudasse hasce áit architéctonem
Nescío quem, esse aedificátas has sané bene.
Nunc hínc exemplum cápere uolt, nisi tú neuis.
SI. Nam [quór] ille ex malo hínc opere exemplum éxpetit?
TR. Quia uíctum audiuit ésse aestate ibi pérbonum:
Sub díu coli uitam úsque perpetuóm diem.
SI. Immo édepol uero, quom úsquequaque umbrást, tamen
Sol sémper hic est úsque a mani ad uésperum.
Quasi flágitator ástat usque ad óstium:
Nec mi úmbrast usquam, nísi si in puteo quaépiamst.
TR. Quid? Sársinatis écquast, si Vmbram nón habes?
SI. Moléstus ne sis: haéc sunt sicut praédico.
TR. Attámen inspicere uólt.
SI. Inspiciat, sí lubet.
Si quíd erit, quod illi pláceat, de exempló meo
Ipse aédificato.
TR. Eón? uoco huc hominem?
SI. [Í] uoca.
TR. Alexándrum magnum atque Ágathoclem aiunt máxumas
Duo rés gessisse: quíd mihi fiet tértio,
Qui sólus facio fácinora inmortália?
Vehit híc clitellas, uéhit hic autem altér senex.
Nouícium mihi quaéstum institui nón malum:
Nam múliones múlos clitellários
Habént, ego homines hábeo clitellários.
Magní sunt oneris: quícquid inponás, uehunt.
Nunc húnc hauscio áu conloquár: congrediber.
Heus Théopropides.
TH. Hém, [nam] quis híc nominát me?

Si. Hm, har han faat en Skrue løs?

Tr. Jeg skal sige dig,
Sin Søn han gifter bort, saasnart han bare kan.
Og derfor vil han bygge Fruerstuen ny.
Nu siger han, en Arkitekt har rost dit Hus,
Det er bygget saa særdeles vel, saa siger han.
Saa vil han tage det til Mønster, faar han Lov.

Si. Hvorfor tar han til Mønster sligt et daarligt Verk?

Tr. For han har hørt, der er godt at bo i den hede Tid:
Man kan have der den hele Dag sit Friluftsliv.

Si. Nei det er langtfra sandt; er Skygge overalt,
Staar Solen her dog paa fra Morgen og til Kvæld.
Just som en Rykker staar den udenfor min Dør;
Ei finder Svale jeg, om ikke i vor Brønd.

Tr. Du har da Svaler vel, om ei du Svale har?

Si. Kom ei med dumme Vitser; det er, som jeg har sagt.

Tr. Han vil dog gjerne se.

Si. Ja lad ham, har han Lyst.
Og er der Noget, som han synes om, saa lad
Ham bygge slig.

Tr. Faar jeg Lov at kalde ham?

Si. Ja vel!

Tr. (alene). Alexander den Store, Agathokles man ved
Har begge de største Bedrifter udført — Hvor blir da min Plads
Som Trediemand, naar jeg ene de herligste Gjerninger gjør?
Den Ene gaar hid, og den Anden gaar did, begge to pakket fuld.
Jeg har aabnet mig en ny Næringsvei, ei saa daarlig endda:
En Mulæseldriver holder Kløv-Æsler han,
Men jeg lægger Kløv paa Menneskers Ryg.
Og Ryggen er stærk, saa de bærer nok frem, hvad En lægger paa.
Jeg ved ikke ret, skal jeg tale ham til? Jo, jeg gjør.
Hør, Theopropides.

Th. Har Nogen mig kaldt?

TR. Eró seruos múltimodis súo fidus.
TH. Únde is?
TR. Quod mé miserás, adfero ómne inpetrátum.
TH. Quidílli, opsecró, tam diú destitísti?
TR. Sení non erát otium: íd sum opperítus.
TH. Antíquom optinés hoc tuóm, tardus út sis.
TR. Heus tú, si uolés hoc uerbúm cogitáre:
Semúl flare sórbereque haú factu fácilest:
Ego híc esse etílli simítu hau potúi.
TH. Quid núnc?
TR. Vise, spécta tuo úsque arbitrátu.
TH. Age [ágе], duce mé.
TR. Num morór?
TH. Supsequór te.
TR. Senéx ipsus ánte ostium éccum opperítur.
Sed út maestus ést, se hasce [aedís] uendidísse!
TH. Quid tándem?
TR. Orat út suadeám Philolachéti,
Ut ístas remíttat sibi.
TH. Haúd [hercle] opínor.
Sibí quisque rúri metít. si malè émptae
Forént, nobis ístas redhibére hau licéret.
Lucrí quicquid ést, id domúm trahere opórtet.
Miséricordiá s[tulta haud ésse] hominem opórtet.
TR. Moráre hercle.
TH. [Immó tu] facis.
TR. Súpsequere.
TH. Fíat.
TR. Dó tibi ego operam. sénex [ille] illic ést. em, adduxi hominém tibi.
SI. Sáluom te aduenísse peregre gaúdeo, Theópropides.
TH. Dí te ament.
SI. Inspícere iste aedis te hásce uelle aibát mihi.
TH. Nísi tibist incómmodum.
SI. Immo cómmodum. i intro atque ínspice.

Tr. Den Træl, som er dig mangfoldigen tro,

Th. Men hvor var du da?

Tr. Hvad du sendte mig for, har jeg udvirket nu.

Th. Men hvorfor, min Kjære, saa længe du blev?

Tr. Den Gamle var travel, jeg ventede da.

Th. Det er intet Nyt, at du tar dig Tid.

Tr. Ja vil du det Ord blot lægge paa Sind:
At blæse og søbe i et Aandedrag er svært;
Jeg kan ikke være paa engang her og hist.

Th. Hvad saa?

Tr. Se og bese dig saameget, du vil.

Th. Vis Veien, gaa foran!

Tr. Jeg gaar jo.

Th. Jeg med.

Tr. Se der staar den Gamle ved Døren paa Vent,
Men hvor han er lei, for han folgte sit Hus.

Th. Hvorledes?

Tr. Han vil, jeg skal raade Philolaches
At lade ham faa det igjen.

Th. Jeg mener ei saa;
Enhver faa jo høste sin Mark. Var Daarskaben vor,
Vi fik jo ei Kjøbet gjort om igjen.
Hvad godt, man har kjøbt, bør man bringe i Hus,
En Mand bør ei ynkes paa Daarens Vis.

Tr. Du sinker vor Gang.

Th. Nei, det gjør jo du.

Tr. Følg da!

Th. Saa gaa!

Tr. Vei jeg viser, der er Gubben. (Til Simo). Jeg har Manden bragt dig hid.

Th. Gud dig glæde.

Si. Huset, sagde han, du ønsked at bese.

Th. Hvis det ikke dig besværer.

Si. Tværtimod! Gaa ind og se!

TH. At enim mulierés —
SI. Caue tu ullam flócci faxis múlierem.
Quálibet perámbula aedis óppido tamquám tuas.
TH. Támquam?
TR. Ah, caue tu [id]ílli obiectes núnc in aegritúdine,
Te hásce emisse. nón uides tu hunc nóltu uti tristíst senex?
TH. Vídeo.
TR. Ergo inridére ne uideáre et gestire ádmodum,
Nóli facere méntionem te émisse [hasce].
TH. Intéllego,
Ét bene monitum dúco, atque esse exístumo humani íngeni.
Quíd nunc?
SI. Quin tu is íntro atque otióse perspecta, út lubet.
TH. Béne benigneque árbitror te fácere.
SI. Factum edepól uolo.
TR. Víden hoc ante aedís uestibulum et ámbulacrum quoíusmodi?
TH. Lúculentum edepól profecto.
TR. Age spécta, postes quoíusmodi?
Quánta firmitáte facti et quánta crassitúdine.
TH. Nón uideor uidísse postis púlcriores.
SI. Pól mihi
Éo pretio empti fúerant olim.
TR. Aúdin 'fuerant' dícere?
Víx uidetur cóntinere lácrumas.
TH. Quanti hosce émeras?
SI. Trís minas pro istís duobus praéter uecturám dedi.
TH. Hércle qui multo ínprobiores súnt, quam a primo crédidi.
TR. Quápropter?
TH. Quia édepol ambo ab ínfumo tarmés secat.
TR. Íntempestiuós excisos crédo: id eis uitiúm nocet.
Átqui etiam nunc sátis boni sunt, sí sunt inductí pice.
Nón enim haec pultúfagus opufex ópera fecit bárbarus.

Th. Kvinderne maaske dog —

Si. Bry dig ei et Støv om Kvinderne.
Gaa det hele Hus igjennem ganske frit, som det var dit!

Th. Som det var?

Tr. Ja, lad ham ikke høre, nu han ærgrer sig,
Mer om Kjøbet. Ser du ikke, hvor han ser forgræmmet ud?

Th. Jo da!

Tr. At du ei skal synes spotte og hovere her,
Tal saa ei et Ord om Kjøb af Huset.

Th. Ja, ja, jeg forstaar.
Godt er Raadet, det jeg mener, røber og Medfølelse.
Nu da?

Si. Værs'go! Se paa Huset, som dig lyster, i al Ro.

Th. Artig er du overmaade!

Si. Ja, det er jeg allerhelst!

Tr. Ser du foran Huset Hallen, og saa slig en Svalegang?

Th. Ja, minsandten, den er prægtig.

Tr. Og saa slige Poster, se,
Hvor de vel er føiet sammen, og hvad Tykkelse de har.

Th. Bakrere jeg tykkes ikke, at jeg saa dem.

Si. Ja, min Tro,
Dengang var de dyre nok.

Tr. Han sagde: „dengang", hørte du?
Neppe kan han Taaren tvinge.

Th. Ja, hvad har de kostet dig?

Si. Trende Miner for de tvende uden Kjørsel gav jeg da.

Th. De er ei min Tro saa gode, som jeg trode allerførst.

Tr. Hvorfor?

Th. Ormædt sandelig er begge helt fra neden af.

Tr. De er ikke fældet i den rette Tid, den Feil de har.
Endnu er de ganske gode, hvis de sættes ind med Beg.
Thi sligt Arbeid er ei gjort af en Barbar, som æder Grød.

Víden coagmenta in fóribus?
TH. Video.
TR. Spécta quam arte dórmiunt.
TH. Dórmiunt?
TR. Illúd quidem, ut coníuent, uolui dícere.
Sátin habes?
TH. Vt quícquid magis contémplor, tanto mágis placet.
TR. Víde, ubi ludificátur una córnix uolturiós duos.
TH. Nón edepol uideo.
TR. Át ego uideo: nam ínter uolturiós duos
Córnix astat: éa uolturios dúos uicissim uéllicat.
Quaéso huc ad me spécta, cornicem út conspicere póssies.
Iám uides?
TH. Profécto nullam equidem íllic cornicem íntuor.
TR. Át tu istoc ad uós optuere, quóniam cornicém nequis
Cónspicari, sí uolturios fórte possis cóntui.
TH. Ómnino, ut te apsóluam, nullam píctam conspicio híc auem.
TR. Áge, iam mitto. ignósco: aetate nón quis optuérier.
TH. Haéc, quae possum, ea míhi profecto cúncta uehementér placent.
SI. Látius demum óperaest pretium iuísse.
TH. Eu: recte edepól mones.
SI. Ého, istum, puere, círcumduce hasce aédis et concláuia.
Nam égomet ductarém, nisi mi esset ád forum negótium.
TH. Ápage istum [circúmductorem]: níl moror ductárier.
SI. Uín qui perductét?
TH. Apage istum pérductorem: nón placet.
Quícquid est, errábo potius quám perductet quíspiam.
SI. Aédis dico.
TH. Ergo íntro eo igitur síne perductore.
SI Í, licet.
TH. Íbo intro igitur.
TR. Máne sis uideam, né canis —
TH. Agedúm uide.

Ser du Dørens Sammensætning?

Th. Ja, da.

Tr. Se, den falder fint.

Th. Falder?

Tr. Ja den slutter, mente jeg med Ordet, som jeg sa'.
Har du nok nu?

Th. Bedre liker jeg her Alt, jo mer jeg ser.

Tr. Ser du der, hvor Kraaken Løier gjør med disse Gribbe to?

Th. Nei minsandten!

Tr. Jo, jeg ser mellem disse Gribbe to:
Kraaken staar der, og de Gribbe to den plukker vexelvis.
Kjære, se til denne Side, at du og faar Kraaken se.
Ser du?

Th. Nei minsandten, om jeg nogen Kraake her kan se.

Tr. Se da bidhen; hvor du staar nu, kan du ikke Kraaken se,
Kanske dog de tvende Gribbe kunde du faa Øie paa.

Th. Nogen Fugl jeg kan ei finde. Lad saa dette være nok.

Tr. Vel, jeg tier, og jeg skjønner, Aldren tager paa dit Syn.

Th. Hvad jeg her at se formaar, dog vækker hos mig stort Behag.

Si. Længer ind at vandre lønner Møien.

Th. Vel, du siger sandt.

Si. Smaadreng, denne tag omkring i Huset og i Kamrene.
Selv jeg skulde ta' ham, maatte ikke jeg paa Torvet ned.

Th. Væk med den, som skal mig tage; jeg vil ikke tages, jeg.

Si. Føres rundt du vil da ikke?

Th. Nei jeg vil ei, lad ham gaa.
Hvad det end er, gaar jeg heller feil, end En mig fører rundt.

Si. Om i Huset?

Th. Altsaa gaar jeg, og ei Nogen tager mig.

Si. Værs'go!

Th. Jeg gaar ind da!

Tr. Vent, om Hunden —

Th. Ja, se efter du.

TR. Ést! abi, canis, est! ábi dierecte, est! ábin hinc in malám crucem?
Át etiam restát: est! abi istinc.
SI. Níl periculíst: age.
Tám placidast [ea] quam ést aqua. [quoi]uis íre intro audactér licet.
Égo eo hinc ad forúm.
TH. Fecisti cómmode: bene ámbula.
Tránio, age canem ístam a foribus [áliquis] abducát face,
Étsi non metuéndast.
TR. Quin tu illam áspice, ut placide áccubat.
Nísi molestum uís uideri te átque ignauom.
TH. Iam út lubet.
Séquere hac me igitur.
TR. Équidem haud usquam a pédibus apscedám tuis.

Tr. Saa da, Bisſe. Gaa da! Gaa, ja, lige Rakkeren i Vold.
Nei den ſtaar der; ſaa, gaa væk da!

Si. Ingen Fare, gaa kun paa.
Den er rolig ſom et Vandſpeil. Hver Mand driſtig kan gaa ind.
Herfra gaar jeg hen paa Torvet.

Th. Artig var du; lykſom Tur!
Tranio lad Nogen tage her fra Døren denne Hund,
Om den end er lidet farlig.

Tr. Se dog, hvor den ligger ſtilt.
Forbringsfuld du vilde ſynes eller ræd.

Th. Jå, ja, lad gaa.
Følg mig altſaa.

Tr. Jeg ſkal ikke vige fra dig kun et Skridt.

ACTVS IV.

PHANISCVS.

PH. Seruí qui quom culpá carent tamén malúm métuont,
Hí solent ésse erís utíbiles.
Nam ei quí nil metuont póstea, quom súnt malúm mériti,
Stúlta sibi éxpetunt consília.
Éxercent sese ád cursuram: fúgiunt. sed si súnt reprensi,
Fáciunt e maló peculi[um, é bon]o quod [fácere] nequeunt.
Augént ex pauxíllo: [thensaúrum in]de páriunt.
Mihi ín pectore [íd] consilí[st, praecauére]
Malám rem priús quam ut meúm [tergum dóleat].
Ut adhúc fuít mi, corium ésse opórtet:
Sincérum atque út uotem uérberári.
Si huic sémper parébo, probé tectum habébo:
Malúm quom inpluít ceterís, ne inpluát mi.
Nam ut sérui uolúnt esse erum, íta solet [is ésse]:
Boní sunt, [bonúst]; inprobí sunt, malús fit.
Nam núnc domí nóstrae
Tot péssumí uíuont,
Pecúli suí prodigí, plagigéruli.
[Velút] ubi aduorsum út eant eró [suo] uocántur:
'Nón eo: moléstus ne sis: scío quo properas: géstis aliquo:
Iam hércle [nunc] íre uis, múle, pastúm foras.'
Béne merens hóc preti inde ápstuli: abií foras.
Solús nunc [ego] eo aduórsum ero ex plúrumís séruis.

Fjerde Akt.

Første Scene.

Phaniscus.

Ph. De Trælle, som skjønt brødefri, dog frygter Ondt skal ramme,
De pleier Herren tjene bedst.
Thi de, som ei kjender til Frygt, har de Straf sig fortjent,
Saa søger de sig dumme Raad.
Løb de over sig i; de rømmer; tages de saa,
Lægger Onder de sig op, fordi de ei det Gode naar.
De samler sammen i Smaat, det bliver en Skat.
Den Mening jeg har i mit Sind at vogte mig,
For Alt, hvad som Ondt er, før Ryggen faar svie.
Som hidtil, jeg helst vil bevare min Hud
Saa glat og saa hel; den skal ei ta' Prygl.
For lyder altid jeg ham, jeg varer den vel;
Naar Pryglene regner paa Andre, da er jeg i Ly.
Som Trællene vil have Herren tilsinds, saa bliver han og:
Er de gode, blir han god; er de slemme, blir han slem.
Ja nu har vort Hus
De slette̊ste Folk,
De sætter overstyr og sanker sig Prygl.
Men naar de kaldes at hente sin Herre hjem:
„Jeg gaar ikke, lad være; jeg ved, hvor Lysten lokker dig,
Nu minsandt vil du nok, Æsel, ud til din Mad."
Slig en Tak for min gode Vilje jeg fik. Ud jeg gik!
Saa gjør jeg af den Flok nu alene min Dont.

Hóc die crástini quóm erus rescíuerit,
Mále castigábit eos éxuuiis búbulis.
Póstremo minóris pendo térgum illorum quám meum:
Ílli erunt bucaédae multo pótius quam ego sim réstio.

ADVORSITOR. PHANISCVS.

885 a ADV. Mane [máne] tu atque adsiste ílico,
Phanísce, etiam [ad me] réspice.
885 b. 886 a PH. Mihí molestus né sis.
886 b ADV. Vide, út fastidit símia.
887 a Manesne ílico parasite ínpure?
PH. Qui párasitus sum?
887 b. 888 ADV. Ego ením dicam: cibo pérduci poterís quouis.
889 PH. Mihi súm, lubet esse: quid íd curas?
ADV. Ferócem facís, quia te erús tuos amát.
890 PH. Vah!
Oculí [con]dolént.
891 a ADV. Quor?
PH. Quia fúmus moléstust.
891 b. 892 ADV. Tace sís, faber, qui cúdis ut soles plúmbeos [nunc] númmos.
893 PH. Non [pól] potes tu cógere med út tibi male dícam.
Nouít erus me.
894 ADV. Suám quidem pol cúlcitellam opórtet.
PH. Si sóbrius sis, male nón dicas.
895. 896 ADV. Tibi optémperem, quom tu míhi nequeas?
PH. Át tu mecum, péssume, ito aduórsus. quaeso herele ápstine
Iám sermonem de ístis rebus.
ADV. Fáciam et pultabó foris.
Heus, écquis hic est, máxumam qui hís iniúriam
900 Foribús defendat? écquis ecquis éxit huc atque áperit?
Némo hinc quidem foras éxit. esse ut áddecet nequam
901. 902 a hómines, ita sunt.
902 b. 903 Séd eo magis cautóst opus, ne huc éxeat qui mále me mulcet.

Men naar Herren imorgen faar vide den Ting,
Vil han lade Krabaſken ſlaa deres Ryg.
Kort, jeg holder min egen Ryg i høiere Pris end deres dog;
Heller maa de Andre garves, end jeg ſelv ſkal ſlide Tamp.

Anden Scene.

En anden Træl. Phaniscus.

A. Tr. Stop, ſtop, ſtaa ſtille ſtrax,
Phaniscus, ſe dog hid!

Ph. Lad være mig!

A. Tr. Se Abekatten, hvor han blærer ſig.
Vil du ſtaa ſtrax, din lumpne Snyltegjeſt?

Ph. Hvorfor er jeg Snyltegjeſt?

A. Tr. Jeg ſkal ſi' dig det: Af Maden du lokkes hvorſomhelſt.

Ph. Jeg ſpiſer, naar jeg vil. Det blir min Sag! Hvad rager det dig?

A. Tr. Du gjør dig kry, fordi Herren er dig god.

Ph. Uf, det ſvider i Øinene.

A. Tr. Hvorfor?

Ph. Fordi Røgen er lei.

A. Tr. Ti ſtille, du Meſter, ſom pleier at ſlaa ei Andet end falſke Mynter.

Ph. Du ſkal ei kunne faa mig ſlig, at Skjældsord jeg vil bruge.
Vor Husbond kjender mig.

A. Tr. Ja, ſom han kjender Hyndet ſit.

Ph. Var ædru du, du fik ei tale ſlig.

A. Tr. Skal jeg lyde dig, naar du er vrang?

Ph. Kom og gaa med mig, Krabat, og ſkal du tie ſtil
Med den Snak om dette her.

A. Tr. Ja da; nu jeg bundrer paa.
Hei da, er Ingen der, ſom ſpare vil den Dør
At bankes mør. Kom ud, luk op!
Ingen kommer jo ud. Ja ſlig det ſig hør og bør for ſaadant Pak.
Vare mig maa jeg deſto mer, at Ingen gaar ud og ſkamſlaar mig.

TRANIO. THEOPROPIDES. PHANISCVS. ADVORSITOR.

TR. Quíd tibi uisumst mércimoni [hoc ésse]?
TH. Totus gaúdeo.
TR. Núm nimio emptae tíbi uidentur?
TH. Númquam edepol ego mé sciò
Vídisse usquam abiéctas aedis, nísi modo hasce.
TR. Ecquíd placent?
TH. Écquid placeant, mé rogas? immo hércle uero pérplacent.
TR. Quoíusmodi gunaéceum? quid pórticum?
TH. Insanúm bonam.
Nón equidem ullam in púplico esse máiorem hac exístumo.
TR. Quín ego ipse et Phílolaches in púplico omnis pórticus
Súmus commensi.
TH. Quíd igitur?
TR. Longe ómnium longíssumast.
TH. Di ínmortales, mércimoni lépidi! si hercle núnc ferat
Séx talenta mágna argenti pro ístis praesentária,
Númquam accipiam.
TR. Si hércle accipere cúpias, ego numquám sinam.
TH. Béne res nostra cónlocatast ístoc mercimónio.
TR. Mé suasore atque ínpulsore id fáctum audacter dícito,
Quí subegi faénore argentum áb danista ut súmeret,
Quód isti dedimus árraboni.
TH. Séruauisti omném ratem.
Némpe octogintá debentur huíc minae?
TR. Hau nummo ámplius.
TH. Hódie accipiat.
TR. Íta enimuero: né qua causa súpsiet.
Vél mihi denumeráto: ego illi pórro denumeráuero.
TH. Át enim ne quid cáptioni míhi sit, si dederím tibi.
TR. Égone te ioculó modo ausim dícto aut facto fállere?

Tredie Scene.

Tranio. Theopropides. Phaniscus. Trællen.

Tr. Nu hvad tykkes du om Varen, du har seet?

Th. Bare godt.

Tr. Synes du, for dyrt er Kjøbet?

Th. Aldrig saa jeg, det jeg ved,
Hus bortgivet, om ei dette.

Tr. Saa det vinder dit Behag?

Th. Mig behager? Kan du spørge? Jagu gjør det, rigtig godt.

Tr. Fruerstuen, Buegangen?

Th. Rent uvittig bra' den er.
Ikke tror jeg, at der findes nogen større offentlig.

Tr. Ja, jeg selv har med din Søn jo alle Buegange maalt
Her i Staden.

Th. Nu, og saa da?

Tr. Denne er dog allerstørst.

Th. O, I Guder, herligt Kjøb da! Sandelig, om han saa kom
Her og bød mig Stor-Talenter sex af Sølv for Huset sit,
Ei jeg tog dem.

Tr. Om du vilde, jeg dog satte mig imod.

Th. Vore Penge fordelagtig har vi sat i dette Kjøb.

Tr. Trygt du sige kan, at dette har jeg raadet, faat ham til,
Pengelaan hos Aagerkarlen drev jeg paa han skulde ta',
Det, vi Simo gav paa Haanden.

Th. Du har bjerget Skuden vel.
Skyldes nu ei otti Miner?

Tr. Ja, men ei en Skilling mer.

Th. End idag han faar dem.

Tr. O ja, for at undgaa Tvistemaal
Tæl dem til mig, jeg skal strax dem tælle ud til ham igjen.

Th. Kanske dog ved Næsen taget blev jeg, gav jeg Penge dig.

Tr. Tror du jeg i Ord og Gjerning blot for Spøg dig svige tør?

TH. Égon' aps te ausim nón cauere, né quid committám tibi?
TR. Quín tibi numquam quícquam, postquam túos sum, uerborúm dedi?
TH. Égo enim caui récte.
TR. Eam debes grátiam hercle animó meo.
TH. Sát sapio, si aps té modo uno cáueo.
TR. Tecum séntio.
TH. Núnc abi rus: dic me áduenisse fílio.
TR. Faciam út iubes.
TH. Cúrriculo iube in úrbem ueniat iám semul tecúm.
TR. Licet.
Núnc ego me illac pér posticum ad cóngerrones cónferam:
Dícam, ut hic res sínt quietae atque húnc ut hinc amóuerim.
PH. Híc quidem neque cónuiuarum sónitust, item ut antehác fuit:
Néque tibicinám cantantem néque alium quemquam aúdio.
TH. Quaé illaec res est? quíd illisce homines quaérunt apud aedís meas?
Quíd uolunt? quid íntrospectant?
ADV. Pérgam pultare óstium.
Heús, reclude: heus, Tránio, etiamne áperis?
TH. Quae haec est fábula?
ADV. Étiamne aperis? Cállidamati nóstro aduorsum uénimus.
TH. Heús uos, pueri, quíd istic agitis? quíd istas aedis frángitis?
ADV. * nec quis tu pércontator * * * * *
* * * * * * * triennió bonus
* * * * * quae * * * aúdias
* * * * * quid ais animule * * *
* * * * huc quidem est * * *
* * (TH.) séd quid uobis ést negoti hic?
PH. Éloquar.
Érus hic noster pótat.
TH. Erus hic nóster potat?
PH. Íta loquor.

Th. Tror du mig saa uforsigtig, at jeg Noget dig betror?
Tr. Hvad? Har jeg da, fra du fik mig, nogensinde narret dig?
Th. Thi forsigtig var jeg.
Tr. Tak du skylder dog mit Sindelag.
Th. Jeg er klog nok, naar jeg hytter mig for dig kun.
Tr. (afsides.) Du har Ret.
Th. Drag paa Landet, meld min Søn, at jeg er kommen.
Tr. Det skal ske.
Th. Byd ham følge med dig skyndsomt ind til Byen.
Tr. Gjerne det.
Nu jeg gaar ad Døren bagtil ind til Sviregasterne,
Siger dem, at Alt er roligt, og at han er skaffet bort. (Gaar.)
Ph. (træder frem). Her er hverken Støi af Gjester, som tilforn vi hørte her,
Eller Pigens Spil paa Fløiter eller nogen anden Lyd.
Th. Hvad er dette? Hvad har disse her at søge ved mit Hus?
Hvad mon vil de, som de kikker?
A. Tr. Jeg paa Døren banker væk.
Hør, luk op da, Tranio, luk op!
Th. Nei, hvad er det for Snak?
A. Tr. Luk os ind da, vi skal hente Callidamates hjem ikvæld.
Th. Hør I Gutter, hvad vil I her? Hvorfor slaar I Døren ind?

* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *

Th. Hvad har her I at bestille?
Ph. Jeg skal sige dig Besked.
Her vor Husbond er til Gilde?
Th. Er her Gilde?
Ph. Saa jeg sa'.

TH. Púere, ah nimium délicatu's.
PH. Éi aduorsum uénimus.
TH. Quoí homini?
PH. Ero nostro, [ínquam]. quaeso, quótiens dicundúmst tibi?
TH. Púere, nemo hic hábitat: nam te esse árbitror puerúm probum.
PH. Nón hic Philolachés adulescens hábitat hisce in aédibus?
TH. Hábitauit: uerum émigrauit prídem ille ex hisce aédibus.
ADV. Sénex hic elleborósus certest.
PH. Érras peruorsé, pater:
Nám nisi hinc hodie émigrauit aút heri, certó scio
Híc habitare.
TH. Quín sex mensis iam híc nemo habitat.
ADV. Sómnias.
TH. Égone?
ADV. Tu [ne].
TH. Né molestu's: síne me cum puero [hóc] loqui.
Némo habitat.
PH. Habitát profecto: nám heri et nudiustértius,
Quártus, quintus, séxtus usque, póstquam hinc peregre eiús pater
Ábiit, numquam hic tríduom unum désitumst potárier.
TH. Quíd ais?
PH. Triduom únumst haud intérmissum hic edi ét bibi,
Scórta duci, pérgraecari, fídicinas, tibícinas
Aúdiri.
TR. Quis istaéc faciebat?
PH. Phílolaches.
TH. Qui Phílolaches?
PH. Quoí patrem Theópropidem esse opínor.
TH. Ei [mihi]: óccidi,
Si haéc hic uera mémorat. pergam pórro percontárier.
Aín tu istic potáre solitum Phílolachem istum, quísquis est,

Th. Gutten min, for grov er Spøgen.

Ph. Og nu skal vi hente ham.

Th. Hvilken ham?

Ph. Ei, vores Husbond! Hør, hvor tidt vil du ha' det sagt?

Th. Her bor Ingen, maa du vide, for jeg tror dig en ærlig Gut.

Ph. Bor ei Philolaches den Unge kanske her i dette Hus?

Th. Han har boet, men er flyttet alt forlængst fra dette Hus.

A. Tr. Gamlen er ei vel bevaret.

Ph. Stygt du feiler her, Far min.
Er idag han, er igaar han ikke flyttet, bor han her.
Vist jeg ved det.

Th. I et halvt Aar har ei Nogen boet her.

A. Tr. Men du ørsker.

Th. Gjør jeg?

A. Tr. Netop!

Th. Vær ei grov! Nu blot med ham
Vil jeg tale. Her bor Ingen.

Ph. Jo, igaar, iforgaars og
Alle Dage, som er gangne, fra hans Far drog udenlands,
Har ei været Stands med Sviren ei endnu i Dage tre.

Th. Hvad du siger?

Ph. Trende Dage har ei været Stands med Drik,
Svir og Sværmen, Strengeklimpren, Fløiters Lyd og Tøsejagt.

Th. Hvo har levet slig?

Ph. Philolaches.

Th. Hvilken en Philolaches?

Ph. Theopropides, tror jeg, er han Søn af.

Th. Ve mig! Hvilket Stød,
Hvis det Sandhed er han siger. Jeg med Fritten farer fort.
Siger du, hin Philolaches, hvo det er da, pleier ha' sin Drik

Cúm ero uostro?

PH. Hic, ínquam.

TH. Puere, praéter speciem stúltus es,
Víde sis ne forte ád merendam quópiam deuórteris
Átque ibi ne meliúscule, quam sát fuerit, biberís.

PH. Quid est?

TH. Íta dico: ne ad álias aedis pérperam nunc uéneris.

PH. Scío qua me ire opórtet, et quo uénerim, nouí locum.
Phílolaches hic hábitat, quoius ést pater Theópropides:
Quí, postquam pater ád mercatum hinc ábiit, hic tibícinam
Líberauit.

TH. Phílolachesne ergo?

PH. Íta: Philematiúm quidem.

TH. Quánti?

ADV. Trigintá talentis.

PH. *μὰ τὸν Ἀπόλλω*, séd minis.

TH. Aín minis trigínta amicam déstinasse Phílolachem?

PH. Áio.

TH. Atque eam manu émisisse?

PH. Áio.

TH. Et postquam eius hínc pater
Sít profectus péregre, [tum] perpótasse adsiduo híc semul
Túo cum domino?

PH. Áio.

TH. Quid? is has aédis emit próxumas?

PH. Nón aio.

TH. Quadráginta etiam dédit huic, quae essent pígnori?

PH. Néque istud aio.

TH. Ei, pérdis.

PH. Immo súom patrem illic pérdidit.

TH. Véra cantas.

PH. Vána uellem. pátris amicus uídelicet.

---

973 b. TH. Líberauit?
PH. Líberauit scílicet trigintá minis.

Med Jer Herre?

Ph. Netop han!

Th. En større Torsk, end du ser ud,
Gutten min, er du. Din Middag har du taget etsteds vist,
Hvor du saa for dybt i Glasset.

Ph. Hvad? Hvad mener du med det?

Th. Jo jeg mener, du i Ørsken taget har af Husets Feil.

Ph. Hvor jeg gaar fra, hvor jeg kommer, ved jeg; kjender Stedet vel.
Her i Huset bor Philolaches, Søn af Theopropides,
Han som kjøbte fri, da Far hans drog herfra paa Kjøbmandsfærd,
Fløiteſpillerſken.

Th. Det var Philolaches?

Ph. Ja, og Philematium.

Th. Priſen?

A. Tr. Tredive Talenter!

Ph. Gud bevar os, Miner kun.

Th. Siger du, for tredive Miner kjøbte Philolaches Frillen ſin?

Ph. Ja.

Th. Og hende frigav?

Ph. Ja.

Th. Og ſiden Fadren drog herfra
Ud af Landet, har han drukket ſtadig lyſtig i ſit Hus
Med din Herre?

Ph. Saa jeg ſiger.

Th. Og har kjøbt det Nabohus?

Ph. Saa jeg ſiger ikke.

Th. Og ſaa gav han ſirti hin til Pant?

Ph. Er ei mine Ord.

Th. Du ødelægger mig!

Ph. Nei han ſin Far.

Th. Sandt du ſpaar nok.

Ph. Gid det var ei! (Afſtedes.) Det er vist hans Faders Ven.

TH. Heú, edepol patrem éum [mi] miserum praédicas.
PH. Nihil hóc quidemst,
Tríginta minaé, prae quam alios dápsilis sumptús facit.
TH. Pérdidit patrem.
PH. Únus istic séruos est sacérrumus,
Tránio: is uel Hérculi contérere quaestum póssiet.
Édepol ne me eiús patris misere míseret: qui quom istaéc sciet
Fácta ita, amburét misero ei córculum carbúnculus.
TH. Sí quidem istaec uéra sunt.
PH. Quid mérear, quam ob rem méntiar?
ADV. Heús uos, ecquis hasce áperit?
PH. Quid istas púltas, ubi nemo íntus est?
Álio credo cómmissatum abísse: abeamus núnciam.
TH. Púere, sequere, [te ópsecro], hac me.
PH. * *
TH. * *
Púere, iamne abís?
PH. Libertas paénulast tergó tuo:
Míhi, nisi ut erum métuam et curem, níhil est qui tergúm tegam.

THEOPROPIDES. SIMO.

TH. Perii hércle. quid opust uérbis? ut uerba aúdio,
Non équidem in Aeguptum hínc modo uectús fui,
Sed étiam in terras sólas orasque últumas
Sum circumuectus: íta, ubi nunc sim, néscio.
Verúm iam scibo: nam éccum, unde aedis fílius
Meus émit. quid agis tu?
SI. Á foro incedó domum.
TH. Numquíd processit ád forum ho[ce]dié noui?
SI. Etiám.
TH. Quid tandem?
SI. Vídi ecferri mórtuom.

Th. Ja, i Sandhed er, som du siger, Faderen ulykkelig.
Ph. Det er intet, treti Miner, mod al anden Ødselhed.
Th. Han har ødelagt sin Fader.
Ph. Rent forbandet er hans Træl,
Tranio; han kunde sætte overstyr en Tempelskat.
Ynkelig, minsandt, jeg ynkes over Fa'ren, faar han vidst
Alting, da vil Sorgen svide som en Brand i Bringen lagt.
Th. Ja; hvis det er Sandhed.
Ph. Hvilken Fordel har jeg vel af Løgn?
A. Tr. I derinde, hør, luk op da!
Ph. Hvorfor banke? Ei en Sjæl
Er derinde; de er draget andensteds til Svir vist. Kom!
Th. Kjære, følg mig lidt herind.
Ph. * *
Th. * *
Gaar du alt da?
Ph. Du er Frimand, derved har du Ryggen fri;
Kun ved Herren tro at lyde, kan jeg frelse Ryggen min.

Fjerde Scene.

Theopropides. Simo.

Th. Ja, jeg er færdig. Hvortil Snak? Jeg fik Besked.
Ei blot Ægypten har jeg gjæstet paa min Færd,
Jeg kom til øde Egne, Verdens Grænser nær;
Ja, ja, men hvor jeg nu er kommen, ei jeg ved.
Nu skal jeg dog Oplysning faa, her ser jeg ham,
Som solgte Huset til min Søn. Hvor gaar det nu?
Si. Fra Torvet hjem.
Th. Var Nyt at finde der idag?
Si. Aa ja.
Th. Hvad da?
Si. Jeg saa en Død blev baaret ud.

TH. Hem,
Nouom.
SI. Únum uidi mórtuom ecferrí foras:
Modo éum uixisse aiébant.
TH. Vae capití tuo.
SI. Quid tu ótiosus rés nouas requíritas?
TH. Quia hódie adueni péregre.
SI. Promisí foras:
Ad cénam ne me té uocare cénseas.
TH. Hau póstulo edepol.
SI. Vérum cras, nisi [quís] prius
Vocáuerit me, uél apud te cenáuero.
TH. Ne istúc quidem edepol póstulo. nisi quíd magis
Es óccupatus, óperam mihi da.
SI. Máxume.
TH. Minás quadraginta áccepisti, quód sciam,
A Phílolachete?
SI. Númquam nummum, quód sciam.
TH. Quid, a Tránione séruo?
SI. Multo [hercle] íd minus.
TH. Quas árraboni tíbi dedit?
SI. Quid sómnias?
TH. Egone? át quidem tu, qui ístoc te sperás modo
Potésse dissimulándo infectum hoc réddere.
SI. Quid aútem?
TH. Quod me apsénte hic tecum fílius
Negóti géssit.
SI. Mécum ut ille hic gésserit,
Dum tu hínc abes, negóti —? quidnam? aut quó die?
TH. Minás tibi octogínta argenti débeo.
SI. Non míhi quidem hercle: uérum si debés, cedo.
Fidés seruándast: ne íre infitias póstules.

Th. Ja, deiligt Nyt.

Si. Jeg ſaa en Død blev baaret ud.
Man ſa', han nylig var ilive.

Th. Pas dig da!

Si. Hvi ſtaar du her og ſpør ſaa ørkesløs om Nyt?

Th. Fordi jeg kom her hjem idag.

Si. Jeg har lov't mig ud,
Du maa ei tro, jeg beder dig til Aftensmad.

Th. Sligt jeg forlanger ei.

Si. Imorgen dog, hvis ei
Mig Nogen beder først, jeg ſpiſe ſkal hos dig.

Th. Ei engang det forlanger jeg. Men hvis du har
Ei altfor travlt, ſaa hør mig lidt.

Si. Ja gjerne det.

Th. Saavidt jeg ved, har alt du treti Miner faat
Af Philolaches.

Si. En Skilling ei, ſaavidt jeg ved.

Th. Ja, men af Tranio?

Si. Nei endnu mindre det.

Th. Som du paa Haanden fik af ham?

Si. Hvad, drømmer du?

Th. Hvad jeg? Nei du, ſom tænker ved Forſtillelſe
At faa gjort om igjen det Kjøb paa ſlig en Vis —

Si. Hvad mener du?

Th. Den Handel, ſom min Søn med dig
Har ſluttet, medens jeg var væk.

Si. Har han med mig
En Handel ſluttet, medens du var væk? Hvad? Naar?

Th. Jeg ſkylder fyrgetyve Miner dig i Sølv.

Si. Minſandt, det er ei mig; men ſkylder du, ſaa kom,
Man holde maa ſit Ord! Tænk ei at gaa derfra!

TH. Profécto non negábo debere, ét dabo:
Tu cáue quadraginta áccepisse hinc té neges.
SI. Quaeso édepol, ad me huc spécta et respondé mihi:
Q[uas tú mihi loqueris, ópsecro,] argentí minas?
* * * * * * * ego dicám tibi:
Ta * * * * * * * * * *
De te aédis * * * aedis émerit.
SI. Te uélle uxorem aiébat tuo gnató dare:
Ideo aédificare hic uélle aiebat ín tuis.
TH. Hic aédificare uólui?
SI. Sic dixít mihi.
TH. Ei míhi, disperii: uócis non habeó satis.
Vicíne, perii, intérii.
SI. Numquid Tránio
Turbáuit?
TH. Immo [enim] éxturbauit ómnia.
Delúdificatust mé hodie indignís modis.
SI. Quid tú ais?
TH. Haec res síc est, ut narró tibi.
Nunc te ópsecro, ut me béne iuues operámque des.
SI. Quid uís?
TH. I mecum, [te] ópsecro, una [núnc] semul.
SI. Fiát.
TH. Seruorumquę óperam et lora míhi cedo.
SI. Sume.
TH. Éademque opera haec [íntus] tibi narráuero,
Quis méd exemplis hódie ludificátus est.

Delúdificatust me hódie in perpetuóm modum.

Th. Nei vist, jeg negter ei; den Gjæld betales skal;
Du maa ei negte da de sirti, som du fik.
Si. Men kjære Mand, saa se paa mig og svar mig saa.

* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *

Si. Han sa' du vilde faa en Kone til din Søn;
Derfor du vilde bygge, sa' han, paa din Tomt.
Th. Jeg vilde bygge her?
Si. Saa sagde han til mig.
Th. O ve, jeg er fortabt, jeg fast er maalløs alt.
O Nabo, jeg er væk, fortabt!
Si. Har Tranio
Gjort Ugavn her?
Th. Gjort Ugavn? Ja, og det tilgavns.
Han har mig holdt for Nar idag saa skammelig.
Si. Hvad siger du?
Th. Den Sag er, som jeg siger dig.
Nu ber jeg dig, du hjelper mig og staar mig bi!
Si. Hvori?
Th. Kom med mig, Kjære! Gaa nu ind med mig!
Si. Ja vel.
Th. Og laan mig Trælle, ja, og Piske med.
Si. Tag dem.
Th. Og saa fortæller med det Samme jeg,
Hvorlunde han idag har drevet med mig Gjæk.

ACTVS V.

TRANIO.

TR. Quí homo timidus érit in rebus dúbiis, nauci nón erit:
Átque equidem, quid id ésse dicam uérbum nauci, néscio.
Nám erus me postquám rus misit, fílium ut suom accérserem,
Ábii illa per ángiportum ad hórtum nostrum clánculum.
Óstium quod in ángiportust hórti, patefecí foris,
Éaque eduxi omném legionem, quá maris qua féminas.
Póstquam ex opsidióne in tutum edúxi manuplarís meos,
Cápio consilium, út senatum cóngerronum cónuocem.
Quóm [eum] conuocáui, atque illi me éx senatu ségregant.
Úbi egomet uideó rem uorti in méo foro, quantúm potest,
Fácio idem quod plúrumi alii, quíbus res timida aut túrbidast:
Pérgunt turbare úsque, ut ne quid póssit conquiéscere.
Nám scio equidem núllo pacto iam ésse posse haec clám senem.
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
Praeóccupabo atque ánteueniam et foédus feriam: mé moror.
Séd quid hoc est, quod fóris concrepuit próxumae uicíniae?
Érus meus hic quidémst: gustare ego éius sermoném uolo.

THEOPROPIDES. TRANIO. LORARII.

TH. Ílico intra límen astateílli, ut, quom extemplǫ uocem,
Cóntinuo exiliátis: manicas céleriter conéctite.

Femte Akt.

Første Scene.

Tranio.

Tr. Den som ræddes, naar det kniber, han er aldrig værd en Dust; —
Hvad det Ord „en Dust" betyder er mig dog ei rigtig klart; —
Thi da Herren ud mig sendte hjem at hente Sønnen hans,
Til vor Have gjennem Smuget smøg jeg i al Hemlighed.
Døren, som gaar ud til Smuget, sik jeg derpaa lukket op,
Hele Legionen førte saa jeg, Mænd og Kvinder, ud.
Da mit Mandskab fra Beleiring var bragt ud i Sikkerhed,
Faldt jeg paa at sammenkalde Svirebrødre-Krigsraad flux;
Som jeg havde sammenkaldt det, jog de mig af Raadet ud.
Da jeg skjønner Sagen kommer paa mit eget Forum frem,
Gjør jeg helst nu, som de Fleste, der i Nød og Knibe er:
De gjør Mudder til det Sidste, saa at Intet kan faa Ro.
Ei paa nogen Vis kan dette for den Gamle dølges mer.
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
* * * * * * * * * *
Ind jeg skynder, forekommer, Forbund byder: saa afsted!
Men hvad er det? Nogen kommer ud fra Nabohusets Dør.
Herren er det jo. Hans Tale vil jeg smage lidt paa først.

Anden Scene.

Theopropides. Tranio.

Th. (til Prygleknægtene). Stands lidt indenfore Døren, at I, strax jeg kalder Jer,
Kommer ud i Øieblikket, sætter Haandjern paa ham strax.

Égo illum ante aedis praéstolabor lúdificatorém meum,
Quóius ego hodie lúdificabor córium, si uiuó, probe.
TR. Rés palamst. nunc té uidere méliust, quid agas, Tránio.
TH. Dócte atque astu míhi captandumst cúm illo, ubi huc aduénerit.
Nón ego illi extemplo hámum ostendam: sénsim mittam líneam.
Díssimulabo me hórum quicquam scíre.
TR. O mortalém malum:
Álter hoc Athénis nemo dóctior dicí potest.
Vérba illi non mágis dare hodie quísquam quam lapidí potest.
Ádgrediar hominem: áppellabo.
TH. Núnc ego ille huc ueniát uelim.
TR. Síquidem pol me quaéris, adsum praésens praesentí tibi.
TH. Eúge, Tranió. quid agitur?
TR. Véniunt rure rústici:
Phílolaches iam hic áderit.
TH. Edepol mi ópportune aduénerit.
Nóstrum ego hunc uicínum opinor ésse hominem audacem ét malum.
TR. Quídum?
TH. Quia negát nouisse uós.
TR. Negat?
TH. Nec uós sibi
Númmum umquam argentí dedisse.
TR. Abi, lúdis me: credo haú negat.
TH. Quíd iam?
TR. Scio, iocáris nunc tu: nam ílle quidem haud [edepól] negat.
TH. Ímmo edepol negát profecto, néque se hasce aedis Phílolachi
Véndidisse.
TR. Eho, án negauit síbi datum argentum, ópsecro?
TH. Quín ius iurandúm pollicitust dáre se, si uellém, mihi,
Néque se hasce aedis uéndidisse néque sibi argentúm datum.
TR. Est.

Her ved Huſet vil jeg vente ham, ſom drev med mig ſit Spil,
Paa hans Skind for Alvor ſkal jeg ſpille, lever jeg, idag.

Tr. Klar er Sagen. Paa ſig ſelv er bedſt at tænke, Tranio.

Th. Naar han kommer, ſkal jeg tage ham med Liſt og megen Kløgt.
Krogen ikke ſtrax jeg viſer, kaſter ſtille Snøret ud,
Lader, ſom jeg ved af Intet.

Tr. O du ſvigefulde Mand,
Ingen er udi Athenen vel at nævne ful ſom han.
Lyve fuld ham kan jeg ikke mere nu end denne Sten.
Jeg gaar til ham, hilſer paa ham.

Th. Ja, gid nu han bare kom.

Tr. (træder frem). Siden efter mig du ſpørger, ſtaar jeg ſynlig for dit Syn.

Th. Ei da, Tranio, hvor gaar det?

Tr. Ind fra Landet Landſens Folk
Med Philolaches fluxens kommer.

Th Ja, minſandt, til rette Tid.
Men vor Nabo, tror jeg, er en frœk og ondſkabsfuld Perſon.

Tr. Hvorfor?

Th. Jo, han negter Jer at kjende.

Tr. Negter?

Th. Aldrig har
J betalt ham blot en Skilling.

Tr. Gaa, du ſpøger! Negter? Pyt!

Th. Hvad for Noget?

Tr. Skjønner Spøgen; thi han negter det viſt ei.

Th. Jo, minſandten, han det negter; han har ikke Huſet ſolgt
Til Philolaches.

Tr. Nei men, Kjære, negter han, han Penge fik?

Th. Ja med Ed bekræfte, ſa' han, at han vilde ſine Ord,
Hverken havde han Huſet ſolgt, ei heller Penge faat.

Tr. Joviſt.

TH. Díxi ego istuc idemílli.
TR. Quid ait?
TH. Séruos pollicitást dare
Súos mihi omnis quaéstioni.
TR. Núgas: numquam edepól dabit.
TH. Dát profecto.
TR. Quín cita illum in iús. si[ne, in]ueniám.
TH. Mane;
Éxperiar, ut opínor. certumst.
TR. [Ímmo] mihi hominém cedo.
Vél hominem iube máncupio aedis póscere.
TH. Hoc primúm uolo,
Quaéstioni accípere seruos.
TR. Fáciundum edepol cénseo.
TH. Quíd si igitur ego áccersam homines?
TR. Fáctum iam esse opórtuit.
Égo interim aram hanc óccupabo.
TH. Quíd ita?
TR. Nullam rém sapis:
Né enim illi huc confúgere possint, quaéstioni quós dabit,
Híc ego tibi praésidebo, ne ínterbitat quaéstio.
TH. Súrge.
TR. Minume.
TH. Ne óccupassis ópsecro aram.
TR. Quór?
TH. Scies:
Quía enim id maxumé uolo, illi ut ístoc confugiánt. sine:
Tánto apud iudicem húnc argenti cóndemnabo fácilius.
TR. Quód agas, id agas. quíd tu porro sérere uis negótium?
Néscis quam meticulosa rés sit ire ad iúdicem.
TH. Súrgedum huc: consúlerest igitur quíddam quod tecúm uolo.
TR. Síc tamen hinc consílium dedero: nímio plus sapió sedens.

Th. Ja, det sa' jeg netop til ham.

Tr. Hvad sa' han da?

Th. Hver en Træl
Vil han 'lade pinlig mig forhøre.

Tr. Snak; Han gjør det ei.

Th. Jo, han gjør det.

Tr. Stevn ham bare! Jeg skal gaa og finde ham.

Th. Bliv du, jeg forsøger, det er sikkert.

Tr. Nei, lad mig faa Fyren fat,
Eller lad ham som den rette Eier stevne dig.

Th. Jeg vil
Først dog Slaverne forhøre.

Tr. Vist du bør det, mener jeg.

Th. Hvad om Folkene jeg kalder?

Tr. Alt det burde være gjort.
Altret jeg imens besætter.

Th. Hvorfor?

Tr. Aa, du er da dum;
At de skal ei bidhen flygte, de, som han forhøre vil.
Saa jeg sidder dig til Borgen, at Forhøret bliver af.

Th. Reis dig!

Tr. Nei da!

Th. Ei paa Altret maa du sidde.

Tr. Hvorfor det?

Th. Vid da, netop bid jeg ønsker, at de flygter. Lad dem det,
Lettere jeg da for Retten faar ham lagt i Pengebod.

Tr. Hvad du gjør, det gjør med Alvor. Hvorfor drage Sagen ud?
Ei du ved da, hvilken plagsom Ting den Rettergang dog er.

Th. Reis dig bare! Jeg i Noget nu vil bede om dit Raad.

Tr. Om jeg herfra gav dig Raadet? Siddende jeg visest er!

Túm consilia fírmiora súnt de diuinís locis.
TH. Súrge: ne nugáre. aspicedum cóntra me.
TR. Aspexí.
TH. Vides?
TR. Vídeo. huc si quis íntercedat tértius, pereát fame.
TH. Quídum?
TR. Quia nil quaésti sit [ei: íta] mali hercle ambó sumus.
TH. Périi.
TR. Quid tibíst?
TH. Dedisti uérba.
TR. Quoi tandém?
TH. Probe
Méd emunxti.
TR. Víde sis, satine récte: num mucí fluont?
TH. Ímmo etiam cerebrúm quoque omne mi é capite emunxtí meo.
Nam ómnia male fácta uostra répperi radícitus:
Nón radicitús quidem hercle, uérum etiam exradícitus.
Númquam edepol [tu haec] hódie inultus désignauerís: tibi
Iám iubebo [ego] ígnem et sarmen, cárnufex, circúmdari.
TR. Né faxis: nam elíxus esse quam ássus soleo suáuior.
TH. Éxempla edepol fáciam ego in te.
TR. Quí placeo, exemplum éxpetis.
TH. Lóquere: quoiusmodí reliqui, quom hínc abibam, fílium?
TR. Cúm pedibus, manibús, cum digitis, aúribus, oculís, labris.
TH. Áliud te rogo.
TR. Áliud ergo núnc tibi respóndeo.
Séd eccum tui gnatí sodalem uídeo huc [illim] incédere,
Cállidamatem: illó praesente mécum agito, si quíd uoles.

CALLIDAMATES. THEOPROPIDES. TRANIO.

CA. Úbi somno meam sépeliui omnem atque édormiui crápulam,
Phílolaches uenísse mihi [narráuit] suom peregre húc patrem,

Saa er fra et Guddomsſæde altid ſikreſt Raad at faa.

Th. Reis dig, gjør ei Løier. Se ret paa mig.

Tr. Ja, jeg ſer.

Th. Hvad da?

Tr. Jo jeg ſer, at Trediemanden mellem os blir ſveltet ud.

Th. Hvorfor?

Tr. Ei en Snus at tjene. Lige fule er vi to.

Th. Uf!

Tr. Hvad feiler dig?

Th. Du narret har mig.

Tr. Hvordan?

Th. Ordentlig

Har du ſnydt mig.

Tr. Saa kjend efter; er du da om Næſen vaad?

Th. Ja, af Hodet al min Hjerne har du ogſaa ud mig ſnydt.
Alle Jeres ſlette Streger har jeg grundig fundet ud,
Ja, minſandten, ei blot grundig, under-grundig har jeg det.
Ei ſkal du, ved Gud, uſtraffet have ſpillet dette Puds,
Thi jeg Ild og Brændſel lader lægge om dig, Rakkerhund.

Tr. Gjør ei det, thi kogt jeg pleier ſmage finere end ſtegt.

Th. Et Exempel ſkal jeg —

Tr. Hvilken Ære! Et Exempel jeg!

Th. Tal, hvorledes var den Søn, jeg, da jeg reiſte, efterlod?

Tr. Fødder havde han og Hænder, Fingre, Øren, Øine, Mund.

Th. Saa jeg ſpørger ikke.

Tr. Men jeg ſvarer dig nu engang ſaa.
Men der ſer jeg kommer til os Kameraten til din Søn,
Callidamates: er han tilſtede, gjør ſaa med mig, hvad du vil.

Tredie Scene.

Callidamates. Theopropides. Tranio.

Ca. Da i-Søvn jeg havde ſtrinlagt Rufen og den ſovet ud,
Kom Philolaches og fortalte, at hans Far var kommen hjem,

Quóque modo dominum ád[uenientem] séruos ludificátus sit.
Aít se metuere ín conspe[ctum súi patris pr]océdere.
Núnc ego de sodálitate sólus sum oratór datus,
Qui á patre eius cónciliarem pácem [ei]. atque eccum óptume.
Iúbeo te saluére, et saluos quom áduenis, Theópropides,
Péregre, gaudeo. híc apud nos hódie cenes: síc face.
TH. Cállidamates, dí te ament: de céna facio grátiam.
CA. Quín uenis?
TR. Promitte: ego ibo pró te. si tibi nón lubet.
TH. Vérbero, etiam inrídes?
TR. Quian me pró te ire ad cenam aútumo?
TH. Nón enim ibis: égo ferare fáxo. ut meruisti, ín crucem.
CA. Áge mitte istaec: te ád me ad cenam díc uenturum.
TR. Quíd taces?
CA. Séd tu istuc quid cónfugisti in áram [hinc] inscitíssumus?
TR. Áduenions pertérruit me. lóquere nunc, quid fécerim.
Núnc utrisque dísceptator éccum adest: age dísputa.
TH. Fílium corrúpisse aio té meum.
TR. Auscultá modo.
Fáteor potuísse, amicam líberasse apsénte te,
Faénori argentúm sumpsisse: id ésse apsumptum praédico.
Númquid aliud fécit, nisi quod súmmis gnati géneribus?
TH. Hércle mihi tecúm cauendumst, nímis qui's oratór catus.
CA. Síne me dum istuc iúdicare. súrge: ego isti adsédero.
TH. Máxume. accipito hánc [tute] ad te lítem.
TR. Enim istic cáptiost.
Fác ego ne metuám [mihi. atque] ut tú meam timeás uicem.
TH. Iám minoris [ómnia alia fá]cio, prae quam quíbus modis
Lúdificatust mé.
TR. Bene hercle fáctum, et factum gaúdeo.
Sápere istac aetáte oportet [té], qui's capite cándido.
TH. Quíd ego nunc faciám, si amicus Démipho aut Philónides —
TR. Dícito eis, quo pácto tuos te séruos ludificáuerit:

Og hvorledes Trællen havde holdt ham, da han kom, for Nar.
Nu han siger, at han rædded for at møde Fadrens Blik.
Derfor er blandt Kamerater ene jeg til Talsmand valgt
Faderen om Fred at bede. Se hvor heldigt! Der han staar.
Se, god Dag! At du er kommen hjem, o Theopropides,
Og med Hilsen, ret mig glæder. Kjære, spis hos os i Kveld.

Th. Callidamates, Gud dig signe! Tak, jeg skal ei ha' din Mad.

Ca. Hvorfor ikke?

Tr. Sig blot ja; hvis du ei vil, kan jeg jo gaa.

Th. Pukkelblaat, end tør du spotte?

Tr. At i dit Sted jeg vil gaa?

Th. Gaa du slipper, Korset skal du, som du bør det, bæres til.

Ca. Lad dog dette fare; sig du kommer til os.

Tr. Svar ham dog!

Ca. Hvorfor har saa lidet kløgtig du til Altret tyet hen?

Tr. Mig han skræmte ved sit Komme. Tal nu, sig, hvad har jeg gjort?
Nu er Voldgiftsmand tilstede for os begge. Tal din Sag.

Th. Du fordærvet har min Søn, jeg siger.

Tr. Hør nu blot: Ja vel,
I dit Fravær har han drukket, frikjøbt Frillen, det er greit;
Penge laant paa Aagerrente; de er sløiten, er mit Prov.
Har han Andet gjort, end hvad en Søn af god Familje gjør?

Th. Jeg, minsandten, faar mig passe, du er Taler altfor slu.

Ca. Lad da mig saa dømme Sagen. Reis dig, jeg vil sidde der.

Th. Gjerne. Tag du dig af Sagen.

Tr. Ja, men det er Fulhed vist.
Fri mig da fra Frygt at bære, tag du paa dig al min Frygt.

Th. Alt jeg kan dig nok tilgive, men blot ei de stygge Puds,
Du har spilt mig.

Tr. Godt var det gjort, og jeg fryder mig derved.
Klogskab ventes af din Alder med de hvide Hovedhaar.

Th. Hvad skal jeg gjøre, hvis mine Venner, Demipho, Philonides —

Tr. Sig dem kun, hvorlunde Trællen har dig her til Bedste havt,

Óptumas frustrátiones déderis in comoédiis.
CA. Táce parumper: síne uicissim mé loqui. auscultá.
TH. Licet.
CA. Ómnium primúm sodalem me ésse scis gnató tuo.
Ís me adiit: nam illúm prodire púdet in conspectúm tuom
Própterea quia fécit, quae te scíre scit. nunc te ópsecro,
Stúltitiae adulescéntiaeque [ut] éius ignoscás: tuost.
Scís solere illánc aetatem táli ludo lúdere.
Quícquid fecit, nóbiscum una fécit: nos delíquimus.
Faénus, sortem súmptumque omnem, quí amica [empta]st, ómnia
Nós dabimus, nos cónferemus, nóstro sumptu, nón tuo.
TH. Nón potuit uenire orator mágis ad me inpetrábilis
Quám tu: neque illi [iám] sum iratus néque quicquam [ei]
suscénseo.
Ímmo me praesénte amato, bíbito, facito quód lubet;
Si hóc pudet, fecísse sumptum, súpplici [iam] habeó satis.
CA. Díspudet.
TR. [Post] ístam ueniam quíd me fiet núnciam?
TH. Vérberibus, lutúm, caedere péndens.
TR. Tamen etsí pudet?
TH. Ínterimam hercle [te] égo, si uiuo.
CA. Fác istam cunctam grátiam:
Tránio remítte quaeso hanc nóxiam causá mea.
TH. Áliud quiduis inpetrari pérferam a me fácilius,
Quam út non ego istum pró suis factis péssumis pessúm premam.
CA. Mítte quaeso istum.
TH. [Íllum ut mittam?] uíden ut astat fúrcifer?
CA. Tránio, [si] sápis, quiesce.
TH. Tú quiesce hanc rém modo
Pétere: ego illum, ut sít quietus, uérberibus subégero.
TR. Níhil opust profécto.
CA. Age iam síne ted exorárier.

Du vil yde bedſte Stof da til en ret Komedie-Nar.

Ca. Vent et Øieblik, lad mig nu tale. Hør nu!

Th. Tal da du!

Ca. Først og fremſt er jeg, du ved nok, med din Søn Kamerat og Bror.
Han kom til mig, ſkamfuld tør han ikke træde for dig frem,
Da han ved, hans Færd du kjender. Nu jeg beder inderlig,
At hans Ungdomsdaarſkab du tilgiver; tænk paa, han er din!
Vel du ved, at i den Alder lege pleier man ſlig Leg.
Hvad han øved, øved ſammen vi og ſamme Synd begik.
Renten, Summen, hver en Udgift, hvad ham Frillen koſter, Alt
Vi betaler, vi ſkyder ſammen, os til Udgift, ikke dig.

Th. Ingen Talsmand kunde komme, ſom mer villigt Øre fandt,
End du ſelv. Paa ham jeg vredes ikke længer, er ei harm.
Lad ham i mit Paaſyn elſke, drikke, gjøre, hvad han vil;
Blues han ved Ødſelheden, nøies jeg med denne Bod.

Ca. Dybt han blues.

Tr. Faar han Naade, hvad ſkal da der ſke ved mig?

Th. Hænges op og pidſkes, Bagbæſt!

Tr. Ja, men hvis jeg blues og?

Th. Du — ſaaſandt jeg lever, ſkal du dødes!

Ca. Vis din Naade fuldt;
Tilgiv Tranio for min Skyld, hvad han heri har forbrudt.

Th. Lettere du kan alt Andet faa mig til at tilſtaa dig
End her lade fare Straffen paa den allerværſte Vis.

Ca. Kjære, lad ham ſlippe.

Th. Slippe? Se hans Miner den Galgenfugl.

Ca. Er du klog, vær rolig Tranio!

Th. Men vær og rolig du
Med at bede. Jeg ved Prygl ham meget ſnart ſkal rolig faa.

Tr. Aa, neimen, om det behøves.

Ca. Negt mig ikke denne Bøn.

TH. Nólo ores.
CA. Quaeso hércle.
TH. Nolo inquam óres.
CA. Nequiquám neuis.
Hánc modo noxiam únam quaeso [míssam] fac causá mea.
TR. Quíd grauaris? quási non cras iam cómmeream aliam nóxiam:
Íbi [tum] utrumque, et hóc et illud, póteris ulciscí probe.
CA. Síne te exorem.
TH. Age ábi, abi inpune. em huíc habeto grátiam.
CANTOR. Spéctatores, fábula haec est ácta: uos plausúm date.

Th. Bed mig ikke.

Ca. Jo, jeg beder.

Th. Bed mig ikke, siger jeg.

Ca. Jo, det gjør jeg. Blot for min Skyld denne ene Gang tilgiv.

Tr. Hvortil Brøvlet? Som jeg ei i Morgen atter Synd begaar?
Da kan du paa en Gang straffe gamle Synder med den ny.

Ca. Lad dig bede!

Th. Gaa, gaa strafløs, men bring ham din Tak derfor.

Cantor. Spektatores, nu er Stykket ude. Klapper Alle nu!

METRA.

V. 1 ad 83 iambici senarii.
- 85 ad 88 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 89 a bacchiacus trimetrus acatalectus.
- 89 b bacchiacus tetrametrus acatalectus.
- 90 iambicus dimetrus catalecticus.
- 91 ad 93 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 94 bacchiacus trimetrus acatalectus.
- 95 ad 97 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 98 iambicus dimetrus catalecticus.
- 99 ad 101 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 102 iambicus dimetrus catalecticus.
- 103 et 104 iambici octonarii.
- 105 et 106 cretici tetrametri acatalecti.
- 107 iambicus octonarius.
- 108 et 109 compositi ex creticis dimetris acatalectis et trochaicis tripodiis catalecticis.
- 110 creticus tetrametrus acatalectus.
- 111 et 112 comp. ex troch. tripodiis catalecticis et cret. dimetris acatalectis.
- 113 ut 108.
- 114 ut 111.
- 115 trochaicus septenarius.
- 116 ut 108.
- 117 trochaicus septenarius.
- 118 iambicus octonarius.
- 119 trochaicus septenarius.
- 120 ad 123 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 124 bacchiacus trimetrus acatalectus.
- 125 comp. ex bacchiaco dimetro acatalecto et iambica tripodia catalectica.
- 126 bacchiacus tetrametrus acatalectus.
- 127 iambicus dimetrus catalecticus.
- 128 iambicus octonarius.
- 129 et 130 iambici dimetri acatalecti.

V. 131 trochaicus septenarius.
- 132 iambicus octonarius.
- 133 ad 136 (Pérdidi e.q.s.) comp. ex cret. dimetr. acatal. et troch. trip. catal.
- 137 (Vénit e.q.s.) ad 139 cretici tetrametri acatalecti.
- 140 (Déturbauit e. q. s.) et 141 ut 133.
- 142 et 143 iambici octonarii.
- 144 creticus tetrametrus acatalectus.
- 145 trochaicus septenarius.
- 146 ad 148 iambici octonarii.
- 149 ut 133.
- 150 ad 153 cretici tetrametri acatalecti.
- 154 ad 156 trochaici septenarii.
- 157 ad 247 iambici septenarii.
- 248 ad 312 trochaici septenarii.
- 313 et 314 comp. ex bacch. dimetris acatalectis et iambicis tripod. catalect.
- 315 compositus ex duabus trochaicis tripodiis catalecticis.
- 316 et 317 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 318 anapaesticus dimetrus acatalectus.
- 319 bacchiacus trimetrus acatalectus.
- 320. 321 trochaicus octonarius.
- 322 trochaicus dimetrus acatalectus.
- 323 et 324 cretici tetrametri catalectici.
- 325 iambicus octonarius.
- 326 ut 323.
- 327 comp. ex cret. dimetro acatalecto et trochaica dipodia acatalecta.
  (c̣oimus = proximus? cf. coimum, proximum. Plac. gl.)
- 328 iambicus octonarius.
- 329 ut 323.
- 330 bacchiacus tetrametrus acatalectus.
- 331 et 332 bacchiaci trimetri acatalecti.
- 333 anapaesticus dimetrus catalecticus.
- 334 iambicus septenarius.
- 335 ut 333.
- 336 'creticus tetrametrus catalecticus in syllabam' G. Hermanni.
- 337 et 338 comp. ex cret. dimetris acatalectis et troch. tripodiis catalecticis.
- 339 ad 341 ut 336.
- 342 et 343 ut 337.
- 344 bacchiacus trimetrus acatalectus.

V. 345 compositus ex duabus trochaicis tripodiis catalecticis.
- 346 trochaicus septenarius.
- 347 creticus tetrametrus catalecticus.
- 348 ad 409 trochaici septenarii.
- 410 ad 689 iambici senarii.
- 690 ad 692 comp. ex cret. dimetris acatalectis et troch. tripodiis catalecticis.
- 698 'creticus tetrametrus catalecticus in syllabam'.
- 694 et 695 ut 690.
- 696 et 697 ut 693.
- 698 ad 701 ut 690.
- 702 et 703 ut 693.
- 704 et 705 ut 690.
- 706 ut 693.
- 707 ad 712 ut 690.
- 713 creticus tetrametrus acatalectus.
- 714 ut 690.
- 715 et 716 ut 713.
- 717 ut 690.
- 718 ad 721. 741. 722 ad 726 ut 713.
- 728 trochaicus septenarius.
- 729 et 730 ut 713.
- 731 comp. ex troch. tripodia catalectica et cret. dimetro acatalecto.
- 732 comp. ex cret. dimetro acatalecto et troch. dipodia acatalecta.
- 733 ut 731.
- 734 ad 736 ut 713.
- 737 trochaicus dimetrus acatalectus.
- 737 b. 738 a ut 731.
- 738 b. 739 a ut 732.
- 739 b. 740 a ut 713.
- 740 b comp. ex troch. dimetro acatalecto et troch. tripodia catalectica.
- 742 ad 745 iambici octonarii.
- 746 iambicus septenarius.
- 747 ad 782 iambici senarii.
- 783 ad 803 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 804 ad 857 trochaici septenarii.
- 858 comp. ex iamb. dimetro acatalecto et iamb. dimetro catalect. syncopato.
- 859 trochaicus dimetrus acatalectus.
- 860 ut 858.

V. 861 ut 859.
- 862. 863 a et 863 b. 864 trochaici octonarii.
- 865 ad 867 bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 868 et 869 comp. ex binis iambicis colis semiquinariis.
- 870 ad 873 ut 865.
- 874 a. b iambici dimetri catalectici syncopati.
- 875 et 876 ut 865.
- 877 trochaicus octonarius.
- 878 et 879 cretici tetrametri acatalecti.
- 880 ut 858.
- 881 et 882 ut 878.
- 883 et 884 trochaici septenarii.
- 885 a iambicus dimetrus acatalectus.
- 885 b. 886 a iambicus septenarius.
- 886 b ut 885 a.
- 887 a anapaesticus dimetrus acatalectus.
- 887 b. 888 anapaesticus tetrametrus acatalectus.
- 889 ut 887 a.
- 890 et 891 a bacchiaci tetrametri acatalecti.
- 891 b. 892 ad 894 iambici septenarii.
- 895. 896 anapaesticus tetrametrus acatalectus.
- 897 et 898 trochaici septenarii.
- 889 comp. ex iambico dimetro acatalecto et trochaica tripodia catalectica.
- 900 iambicus septenarius.
- 901. 902 a et 902 b. 903 trochaici octonarii.
- 904 ad 992 trochaici septenarii.
- 993 ad 1040 iambici senarii.
- 1041 ad 1181 trochaici septenarii.

Efterskrift.

Da der i den philologiske Forening imod Slutningen af 1872 opstod Ønsket om at fremstille en Komedie af Plautus ved den Fest, man tænkte at give for Professor Aubert Baaren 1873, gik nærværende Udgiver og Oversætter gjerne ind paa den fremsatte Tanke at foranstalte en Udgave, der kunde lette Stykkets almindelige Forstaaelse. Da imidlertid Arbeidet ikke kunde paabegyndes af os før samtidig med Indstuderingen, og da af Udgiveren senere end af Oversætteren, har det ikke kunnet undgaaes, at Indstuderingen har maattet følge en anden Text, og at Oversætteren hovedsagelig først under Korrekturen har kunnet tillempe sit Arbeide efter Udgiverens. Udgaven vil efter det Anførte være betegnet som et Leilighedsarbeide, som vi vistnok har stræbt at gjøre saa vel, som det under de forhaandenværende Omstændigheder var os muligt, og som vi maaske tør haabe ogsaa udenfor denne specielle Anledning vil have sin Nytte og sin Interesse, men som altsaa ikke uden denne Leilighed vilde være bragt frem for Offentligheden.

Udgiveren bemærker, at det først havde været hans Hensigt at tilføie en Fortegnelse over de Steder, hvor nærværende Udgave afviger fra Ritschls og Lorenz's, men det er undladt, fordi det altformeget vilde have forøget Bogens Omfang. — Verstallene viser hen til Ritschls Udgave. — Konsekvent skulde overalt have været skrevet Thranio, men den Form (Tranio), som findes i alle Hstrr. og Udgg., er bibeholdt, da Plautus selv maa have brugt denne. — I Beg. af 3die Akts 1ste Scene er den efter Hstrr. og tidligere Udgg. givne Versfølge neppe den rette. Snarere burde Scenen efter en Lacune begynde med 541—559, derefter atter antydes en liden Lacune og saa 532—535, 560—561, 536—540, 562 o. s. v. følge. Denne Ordning, der i det Væsentlige stemmer overens med den, som Ladewig i Philologus 17, Side 467—469 har foreslaaet, har Udgiveren dog ikke vovet at optage.

Oversætteren har fulgt Originalen i Versformen og dens Friheder, dog bemærkes, at Cantica paa Grund af Versarternes brogede Beskaffenhed, som dertil heller ikke af Granskningen kan anses at være bragt mer end tilnærmelsesvis paa det Rene, ikke har kunnet gjengives uden store Afvigelser.

27de Marts 1873.

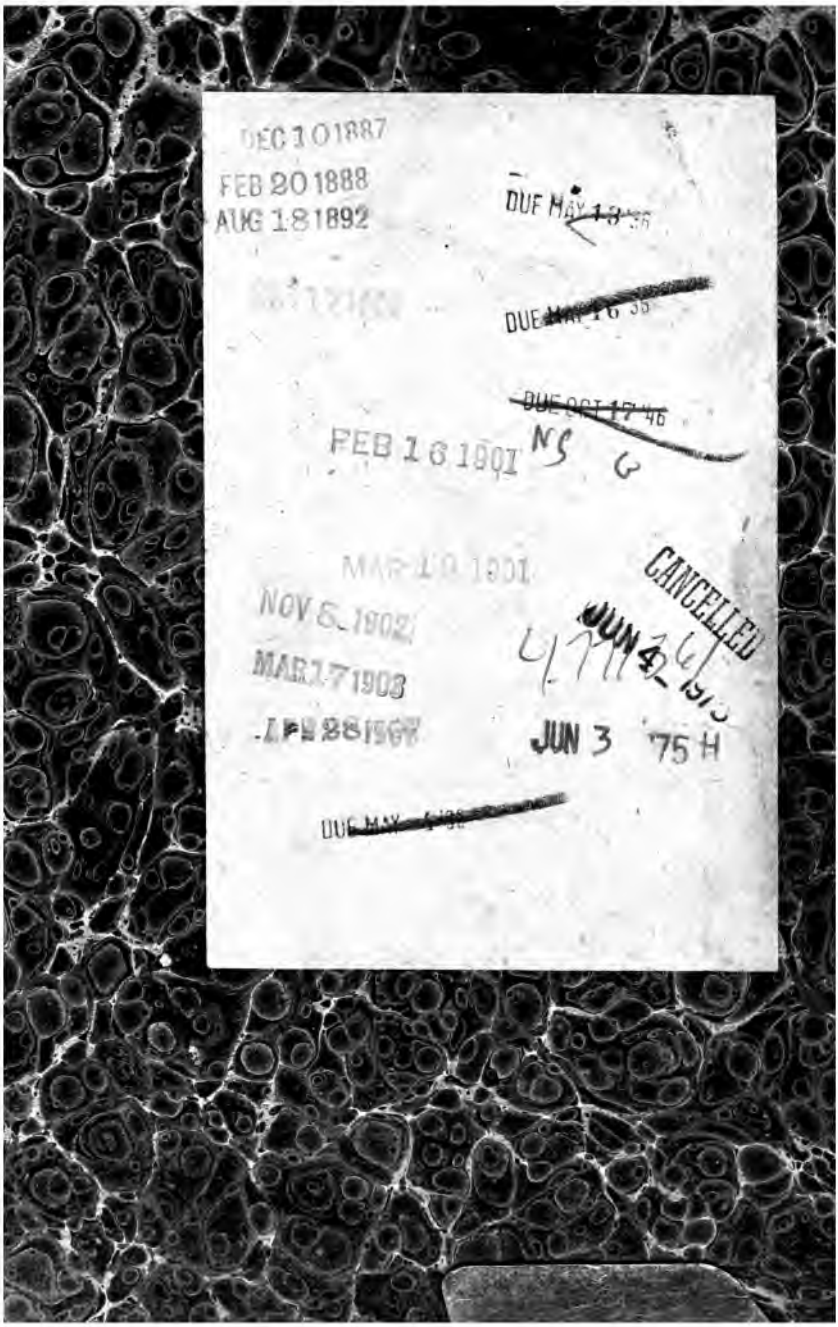
DEC 1 0 1887
FEB 20 1888
AUG 18 1892
DUE MAY 18 35
DUE MAY 16 35
DUE OCT 17 46
FEB 16 1901
MAR 10 1901
NOV 6 1902
MAR 17 1903
JUN 3 '75 H
CANCELLED